

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

2016

Petra Novotná

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Řád premonstrátů v Čechách – minulost a
současnost**

Petra Novotná

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Humanistika

Bakalářská práce

Řád premonstrátů v Čechách – minulost a

současnost

Petra Novotná

Vedoucí práce:

Mgr. et Bc. Dagmar Demjančuková

Katedra filozofie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2016

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2016

.....

OBSAH

1	ÚVOD.....	1
2	ŘÁD PREMONSTRÁTSKÝCH ŘEHOLNÍCH KANOVNÍKŮ	4
3	ŽIVOT V KLÁŠTEŘE	6
	3.1 Řeholní formace a organizační struktura premonstrátů	6
	3.2 Spiritualita.....	7
4	TŘETÍ ŘÁD.....	9
5	PREMONSTRÁTI V ČECHÁCH.....	18
	5.1 Jindřich Zdík a období středověku	18
	5.2 Třetí a čtvrtá vlna sekularizace	13
	5.3 Problémy s restitucemi	17
	5.4 Rozhovor s opatem Michaelem Josefem Pojezdným, O.Praem	17
6	KANONIE PREMONSTRÁTŮ V ČECHÁCH A NA MORAVĚ.....	18
	6.1 Kanonie premonstrátů v Želivu.....	18
	6.2 Klášter premonstrátů Nová Říše	19
7	KRÁLOVSKÁ KANONIE PREMONSTRÁTŮ STRAHOV	20
	7.1 Historie.....	20
	7.2 Areál kláštera	22
	7.3 Současné dění v klášteře	23

8	KANONIE PREMONSTRÁTŮ V TEPLÉ	24
8.1	Historie.....	24
8.2	Současné dění v klášteře	26
8.3	Studentská debata s opatem Filipem Lobkowiczem, O.Praem.....	27
9	SESTRY PREMONSTRÁTKY	29
10	VÝZNAMNÍ PŘEDSTAVITELÉ ŘÁDU	30
10.1	Blahoslavený Hroznata z Ovence	30
10.2	Josef Vojtěch Sedláček	32
10.3	Bohumil Vít Tajovský.....	33
10.4	Heřman Josef Tyl.....	34
11	ZÁVĚR.....	36
12	RESUMÉ	38
13	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	39
14	PŘÍLOHY	45

Poděkování:

Děkuji S. Jitce Krňávkové za poskytnutí informací a publikací o Kongregaci sester premonstrátek.

Dále bych chtěla poděkovat vedoucí práce Mgr. et Bc. Dagmar Demjančukové CSc. za cenné rady a připomínky.

1 ÚVOD

Práce si klade za cíl zmapovat vznik a působení premonstrátského řádu v českých zemích, zachytit život řeholníka a popsat dějiny jednotlivých kanonií v českých zemích od dob jejich vzniku až do současnosti. Dále je záměrem popsat základní znaky řádu, představit významné osobnosti a najít případné problémy, se kterými se řád v současnosti potýká.

Důvodem sepsání práce na téma „Řád premonstrátů - minulost a současnost“ je autorčin osobní zájem o řeholní řády a církevní dějiny obecně. Díky nedalekému klášteru v Teplé měla autorka možnost seznámit se blíže s premonstrátským řádem a zjistit, jak řeholní řády v dnešní době fungují a čím se zabývají.

Řád premonstrátů patří k nejznámějším řeholním řádům. Řeholní řády obecně znamenaly v dějinách přínos pro všechny vrstvy obyvatel. Zakladatel řádu, sv. Norbert neměl v úmyslu založit řád, který by byl pouze uzavřený v klášteře, což bylo na tehdejší dobu netradiční. Hlavním znakem premonstrátů je tzv. *vita mixta* – smíšený život. Kromě duchovní správy bylo a stále je posláním premonstrátů pečovat o lidi mimo klášter. Premonstráti jsou i v dnešní době známí pro svou otevřenost vůči okolnímu světu a podílejí na rozvoji vzdělanosti, kultury či na výchově mládeže.

Práce je rozdělena do devíti kapitol. První kapitola popisuje vznik řádu a představuje svého zakladatele sv. Norberta z Xanten, který ve 12. století založil první komunitu premonstrátů ve francouzském Prémontré. Premonstráti žijí svůj život podle řehole sv. Augustina. Ta zdůrazňuje především potřebu lásky k Bohu a k bližnímu. Řád se ve středověku rychle šířil po celé Evropě a v současné době je rozdělen na sedm cirkárií, které najdeme nejen v Evropě, ale také v Severní a Jižní Americe, Asii, Africe a Austrálii.

Druhá kapitola se snaží popsat řeholní život, procesy, které mu předcházejí, strukturu řádu a v neposlední řadě duchovní život premonstrátů. Vstup do kláštera je zásadním životním rozhodnutím. Než tak člověk učiní, předchází vstupu několik důležitých fází, během kterých si kandidát své rozhodnutí může rozmyslet nebo se v něm naopak utvrdit. Jednotlivé řádové domy řeholních kanovníků se nazývají kanonie. V čele kanonie stojí opat, který zajišťuje finanční podporu a stará se o duši řeholníků. Další důležité funkce plní převor, provizor, novicmistr a další. Na premonstrátskou spiritualitu se dá pohlížet z několika úhlů. Autorka zmínila dva – tzv. Premonstrátské patero a čtyři důležité pilíře, které jsou typické pro řeholní kanovníky.

K řádu premonstrátů neodmyslitelně patří tzv. Třetí řád, který je popsán ve třetí kapitole. Třetí řád se skládá z kněží a laiků, kteří vyznávají stejné hodnoty křesťanství a úzce s řádem spolupracují.

Další kapitola se věnuje zásadním událostem v dějinách premonstrátského řádu na českém území. O rozšíření řádu do českých zemí se postaral olomoucký biskup Jindřich Zdík, který se podílel na vzniku první komunity na Strahově. Historie řádu u nás se odvíjela podle sekularizačních vln, které zasáhly tehdejší společnost, a právě tyto vlny autorka popíše podrobněji. Obdobím, kdy řád nezasáhly výraznější změny, se autorka z důvodu omezených možností bakalářské práce věnovat nebude. První sekularizační vlnou bylo období husitských válek, během kterých byla řada objektů patřící premonstrátům vypleněna a postižena hospodářským úpadkem. Další rána přišla v podobě reformace a lépe se řeholníkům nevedlo ani v dobách osvícenství. Josefské církevní reformy způsobily zrušení mnoha klášterů a mnoho z nich už se nikdy nepodařilo obnovit. Poslední vlna byla způsobena nástupem komunistické strany k moci. Řeholníci byli podezíráni z nepřátelské činnosti proti státu a někteří z nich byli v důsledku vykonstruovaných monstrprocesů odsouzeni a mučeni. K opětovnému rozvoji premonstrátského řádu došlo až po listopadu 1989. Díky církevním restitucím se řeholníci vrátili do svých konventů a začali s rozsáhlými rekonstrukcemi, které na mnoha místech pokračují dodnes. V důsledku restitucí však vznikla i řada sporů mezi církví a státem, jednotlivými obcemi či institucemi, které odmítají majetky vydat. Autorka zmiňuje zřejmě nejznámější případ – spor mezi Královskou Kanonií premonstrátů na Strahově a obcí Hradištko. Kapitola také obsahuje krátký opis rozhovoru s opatem strahovské kanonie Michaelem Josefem Pojezdým, O. Praem. V rozhovoru opat zmiňuje svůj názor na restituce, vysvětluje v něm, proč je církev často čelem kritiky a objasňuje, odkud strahovská kanonie získává potřebné finance.

Pátá kapitola mapuje současný stav řádu v České republice. České republice se nachází čtyři kanonie – na Strahově, v Teplé, v Želivu a v Nové Říši. Kanonii na Strahově a v Teplé jsou věnovány samostatné kapitoly, ve kterých je shrnuta historie kanonií, zajímavosti klášterního areálu a informace pro návštěvníky. Součástí kapitoly je podkapitola věnovaná osobnímu setkání autorky a tepelského opata Filipa Zdeňka Lobkowicze, O. Praem v rámci studentské debaty na půdě Filozofické fakulty v Plzni.

Další kapitola se zabývá působením sester premonstrátek. Sestry premonstrátky jsou součástí řádu již od doby jeho založení.

V České republice se nachází Kongregace sester premonstrátek sídlící na Svatém Kopečku u Olomouce, která věnuje své úsilí především péči o seniory a handicapované.

Poslední kapitola je věnována významným osobnostem řádů premonstrátů. Klíčem k výběru byla míra dostupných informací a snaha vybrat takové osobnosti, které doplňují kapitolu věnovanou dějinám premonstrátského řádu v Čechách.

Při tvorbě bakalářské práce byla využita metoda komparace a analýzy. Jako zdroj informací kromě odborné sekundární literatury použila elektronické zdroje, které byly potřebné k zachycení současného dění v premonstrátském řádu.

2 Řád premonstrátských řeholních kanovníků

„*Ad omne opus bonum parati*“ - „*Ke každému dobrému dílu připraveni*“¹

Mezi lety 1050 a 1200 se téměř zdvojnásobilo obyvatelstvo Evropy a v důsledku toho se zdvihl i počet zájemců o mnišský život v kláštorech. Ve 12. století vznikla celá řada nových mocných společenství, mimo jiné i řád premonstrátských řeholních kanovníků.²

Řád premonstrátských řeholních kanovníků založil Norbert z Xanten,³ syn hraběte z Gennepu⁴. Norbert působil na císařském dvoře Jindřicha V., kde žil úspěšný a rušný život. Jednou při vyjížděce na koni ho podle legendy omráčil blesk. Tuto událost považoval za Boží znamení, opustil dvůr, veškerý svůj majetek rozdal chudým a nastoupil dráhu kněze.⁵ Dlouhý čas strávil v benediktinském klášteře v Siegburgu, v klášteře řeholních kanovníků Klostersath a také jako poustevník v Xanten. Procestoval hlavně oblast mezi severní Francií a Dolním Porýním. Roku 1120 založil komunitu v Prémontré v severní Francii.⁶ Členové Norbertova řádu se nazývají od té doby premonstráty popř. norbertiny, dle svého zakladatele.⁷

Zhruba ve stejné době vznikla také ženská větev řádu, která žila přísně odděleně spolu s větví mužskou. Pro společný život kanovníků zvolil Norbert pravidla sepsaná sv. Augustinem, která splňovala jeho požadavky o spojení rozjímavého života v klášteře s misijní a pastýřskou duchovní péčí. Pověst praví, že řeholi předal Norbertovi sám sv. Augustin ve vidění.⁸ Sv. Augustin pokládal za důležité následovat ve společném životě mnichů určitá pravidla. Řehole byla sepsána v roce 397. Kanovníci mají především milovat Boha a bližního. Vstupem do kláštera se vzdávají veškerého majetku, ten případně klášteru. Vše potřebné (jídlo, oděv) rozděluje představený a s tím souvisí i určitá zdrženlivost. Představený znázorňuje roli otce a je tudíž je třeba ho poslouchat. Samozřejmost je rovněž život v celibátu.⁹

¹ KONGREGACE SESTER PREMONSTRÁTEK. *Sestry premonstrátky*, s. 3.

² FRANK, S.K. *Dějiny křesťanského mnišství*, s. 74.

³ Xanten je město, které nachází v německé spolkové republice Severní Porýní-Vestfálsko.

⁴ Gennepe se nachází na území Nizozemska.

⁵ BUBEN, M.M. KUČERA, R. KUKLA, O.A. *Svatí spojují národy*, s. 100.

⁶ Podrobněji: BUBEN, M.M. KUČERA, R. KUKLA, O. A. *Svatí spojují národy*, s. 100-104.

⁷ JIRÁSKO, L. *Církevní řády a kongregace v českých zemích*, s. 41.

⁸ PÍTKO, P. *Sv. Norbert*, s. 22-23.

⁹ Řádová pravidla[online]. [cit. 9.3 2016]. Dostupné z: <http://klastertepla.cz/klaster/rad-premonstratu/radova-pravidla.html?showall=1>.

Roku 1126 byl řád oficiálně schválen papežem Honoriem II. a téhož roku se Norbert stal arcibiskupem v Magdeburku. Norbert zanechal své spolubratry až do roku 1128 bez vedení, teprve potom dosadil do konventů vedení nové. O rozšiřování řádů se postaraly zejména reformované kláštery v Magdeburku či kláštery obsazené Norbertovými žáky. Zdaleka ne všechny ale dodržovaly původní asketický způsob života a ponechaly si i místní liturgické zvyky.¹⁰

V roce 1134 Norbert zemřel a jeho ostatky byly pohřbeny v chrámu Panny Marie v Magdeburku. O více než čtyři století později byl svatořečen. Poté, co se klášter dostal do rukou protestantů, usilovaly premonstrátské komunity o získání Norbertových ostatků. To se podařilo díky strahovskému opatu Kašparu z Questenberka v roce 1627, který přemístil ostatky na Strahov, kde jsou uloženy dodnes.¹¹

Stejně jako ostatní řeholní řády i premonstráti zakládali svůj život na chudobě a askezi. Způsob života kanovníků určovala řehole sv. Augustina. Hlavním posláním řehole bylo zdůraznění lásky k bližnímu a dosažení dokonalosti jedince, který žije v komunitě. Řehole ukládala přísné mlčení, zákaz masité stravy a tělesnou práci. Tato přísná pravidla byla však ve 13. století opuštěna. V průběhu několika let Norbert založil další konventy a rovněž získal klášterní komplexy, které byly reformovány podle Premontře.¹²

Díky řeholníkům a klerikům měl premonstrátský řád možnost rozšiřovat své působení v nově christianizovaných oblastech: v Čechách (Strahov, Teplá), Maďarsku (Jaszó, Csorna), Polsku (Breslau, Hedbow), Skandinávii (Tommarp, Børglum), Pobaltí a Španělsku. Kvůli zeměpisné roztržitosti okolo roku 1200 rozšiřování řádu skončilo,¹³ vznikaly řádové provincie tzv. cirkárie¹⁴ se svými hlavními sídly.

V současnosti má řád sedm cirkárií (anglickou, skandinávskou, francouzskou, německou, maďarskou, českou a portugalskou).¹⁵

¹⁰ KRÜGER, K. *Řády a kláštery*, s. 230-232.

¹¹ BUBEN, M. M. KUČERA, R. KUKLA, O. A. *Svatí spojují národy*, s. 102-103.

¹² VLČEK, P. SOMMER, P. FOLTÝN, D. *Encyklopedie českých klášterů*, s. 152.

¹³ KRÜGER, K. *Řády a kláštery*, s. 230.

¹⁴ Cirkárie - sdružení premonstrátských kanonií řízené generálním vikářem.

¹⁵ Places [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.premontre.org/chapter/cat/places>.

V roce 2012 měl řád zhruba 1300 členů v těchto státech: Francie, Belgie, Nizozemsko, Anglie, Irsko, Dánsko, Německo, Španělsko, Itálie, Rakousko, Maďarsko, Česká republika, Slovensko, Polsko, Rumunsko, Švýcarsko, Rusko, USA, Kanada, Jihoafrická republika, Kongo, Brazílie, Peru, Indie a Austrálie (viz Příloha č. 1).¹⁶

3 Život v klášteře

3.1 Řeholní formace a organizační struktura premonstrátů

V případě zájmu stát se členem premonstrátského řádu, má člověk možnost klášter navštívit, blíže se seznámit se způsobem života a náboženským přesvědčením místních řeholníků. Opat kláštera poté musí posoudit, zda je vhodným kandidátem. Pokud souhlasí, nastane období tzv. kandidatury, které je charakteristické tím, že se kandidát blíže seznamuje s komunitou, denním řádem, rozdělením prací ve společenství apod. Přetrvá-li kandidátovo přesvědčení stát se členem řádu, podstoupí obřad zvaný obláčka, při kterém přijímá řeholní oděv a řeholní jméno, na znamení počátku nového života. Řeholní oděv premonstrátů obsahuje bílý hábit se škapulířem,¹⁷ cingulem¹⁸ a bílý biret.¹⁹ Součástí chórového oblečení je rovněž bílá mozeta²⁰ s malou kapucí.²¹ Tímto kandidát vstoupil do tzv. noviciátu,²² který trvá jeden až dva roky. Zároveň je svěřen do rukou novicmistra, který jej tímto obdobím provází a novic si zvyká na nový životní styl. Bez udání důvodu může klášter kdykoliv opustit. Po uplynutí noviciátu následuje složení tzv. dočasných slibů. Je-li novic stále přesvědčen, že chce svůj život zasvětit Bohu a opat s ostatními členy kanonie jej uznají za způsobilého, může po více než třech letech složit tzv. slavné sliby, které jsou doživotní, a stává se členem kanonie. Postupně pak přijímá jáhenské a kněžské svěcení.²³

Nejvyšší autoritou řádu je generální opat, který je zvolen do konce života, pokud na funkci nerezignuje. Generální opat má právo za určitých okolností zasahovat do věcí opatství a jmenovat administrátora komunity, pokud se nachází v nesnázích.²⁴

¹⁶ Who are the Premonstratensians? [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.premontre.org/chapter/cat/welcome/who-are-the-premonstratensians>.

¹⁷ Škapulíř: Dlouhý oděv, který se převléká přes hábit.

¹⁸ Cingulum: Provoz nebo pruh látky, který řeholníci si oblékají jako opasek přes hábit.

¹⁹ Biret: Kněžská pokrývka hlavy, která má čtyři rohy.

²⁰ Mozeta: Krátká pláštěnka s kapucí dlouhá až po lokty.

²¹ JIRÁSKO, L. *Církevní řády a kongregace v českých zemích*, s. 41.

²² Noviciát: Zkušební období.

²³ Formace[online]. [cit. 11.3 2016]. Dostupné z: <http://premonstrati.org/?s=formace>.

²⁴ Order Governance [online]. [cit. 11.3 2016].

Sídlem generálního opata je generální kapitula (do roku 1790 v arcidiocésii v Prémontré a od roku 1937 v Římě).

V roce 1883 zastával tento post strahovský opat Zikmund Antonín Starý (1829-1905).²⁵

Kapitula kanonie je setkání všech bratří kláštera, kde se řeší otázky spojené s kanonií, probíhá nejméně jednou za rok a probíhá zde volba opata. Kanonie jsou opatství v čele s opatem, ten funguje podobně jako otec v rodině, pečuje o společenství bratří a zajišťuje hmotné věci. Opat si sám volí svého zástupce – převora, v případě potřeby jmenuje i podpřevora. Provizor se stará o hospodaření kanonie, novicmistr vychovává nově příchozí členy do řádu. Kromě toho žijí v klášteře bratři, kněží či laici, každý bratr má ve společenství svou funkci. Bratři žijící mimo klášter obvykle žijí na farách, které spravují.²⁶

3.2 Spiritualita

Slovem spiritualita lze označit duchovní život propojený s Bohem. Ke každému řeholnímu společenství patří bezesporu uctívání Ježíše Krista, slovo Boží v Písmu, ctění zakladatele řádu a řehole, která formuje život ve společenství. Na premonstrátskou spiritualitu můžeme pohlédnout z několika úhlů. Jedním z nich je tzv. *Premonstrátské patero* – liturgický život, eucharistická úcta, mariánská úcta, kajícnost a apoštolát.²⁷

Život liturgický – *Laus Dei in choro*

Život v liturgii²⁸ znamená zachovávat a oslavovat bohoslužbu, která je součástí dne řeholního kanovníka. „*Liturgie je událostí sdílení Boha a člověka v Ježíši Kristu, Božím Synu.*“²⁹

Eucharistická úcta – *Cultus Eucharistiae*

„*Premonstrátský řád je chválou Eucharistie a Eucharistie je chválou premonstrátského řádu.*“ (Pius XI.)³⁰ Eucharistie³¹ je oslavou záhady smrti a zmrtvýchvstání Ježíše Krista.³²

Dostupné z: <http://www.premontre.org/chapter/cat/people/order-governance>.

²⁵ VLČEK, P. SOMER, P. FOLTÝN, D. *Encyklopedie českých klášterů*, s. 152.

²⁶ Organizační struktura [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: <http://premonstrati.org/?s=struktura>.

²⁷ SUCHÁN, M.F, 2012. *Základní kameny premonstrátské spirituality*, s. 19-20.

²⁸ Liturgie: z řec. *Leitos ergon* – veřejná služba.

²⁹ SUCHÁN, M.F, 2012. *Základní kameny premonstrátské spirituality*, s. 21.

³⁰ Premonstrátská spiritualita [online]. [cit. 11.3. 2016].

Dostupné z: <http://www.klastermilevsko.cz/premonstratska-spiritualita>.

³¹ Slovem Eucharistie se označuje Nejsvětější svátost oltářní, která je během mše zpodobněna jako hostie, která projde procesem přeměny.

³² SUCHÁN, M.F, 2012. *Základní kameny premonstrátské spirituality*, s. 21.

Mariánská úcta – *Cultus marialis*

Matka Boží Panna Marie je pro premonstráty jakýmsi vzorem a je uctívána skrze kult Neposkvrněného početí. Premonstráti jí nazývají jako *Domina nostra Praemonstratensis* (Paní našeho řádu).³³

Kajícnost – *Spiritus poenitentiae*

Zakladatel premonstrátů sv. Norbert se sám stal po svém obrácení k Bohu kajícníkem. Premonstráti mají srovnávat svůj život se životem Ježíše Krista a případně jej dle Krista napravovat.³⁴

Apoštolát – *Zelus animarum*

Skrze apoštolát premonstráti vykonávají činnost pro ně typickou – jsou otevřeni lidem a jsou jim také nápomocni. Láska k bližnímu je jeden ze základních kořenů premonstrátské spirituality.³⁵

Svatý Norbert založil společenství řeholních kanovníků, jejichž způsob života je nazván *vita mixta*, život smíšený (viz Příloha č. 2). Narozdíl od jiných mnišských řádů, např. benediktinů, kteří dbali na život v ústraní, premonstráti jak ve středověku, tak i v dnešní době usilují vedle života ve společenství o kontakt s lidmi mimo klášter a především o pomoc potřebným.

Dalším pohledem na premonstrátskou spiritualitu je skrze čtyři základní pilíře:

Společenství - *Communio*

Život ve společenství byl důležitým prvkem už v raném křesťanství. Komunita je ve své podstatě rodina, složená z bratří a sester, pro které je základem vzájemná důvěra a láska. Skrze společenství se setkávají s Bohem a přijímají jeho lásku. V dnešní době ne všichni premonstráti bydlí v klášteře, zároveň totiž spravují fary a ostatní domy. Je však žádoucí vytvářet malé komunity i mimo zdi kláštera.

Kontemplace - *Contemplatio*

Pod pojmem kontemplace si lze představit přibližování se k Bohu a uvažování o něm. Jádrem života řeholníků je společná chórová modlitba, která zaujímá největší část dne. Dále k tomuto cíli napomáhá mlčení, ať už vnitřní či vnější.

³³ Premonstrátská spiritualita [online]. [cit. 11.3. 2016].

Dostupné z: <http://www.klastermilevsko.cz/premonstratska-spiritualita>.

³⁴ SUCHÁN, M.F, 2012. *Základní kameny premonstrátské spirituality*, s. 21.

³⁵ SUCHÁN, M.F, 2012. *Základní kameny premonstrátské spirituality*, s. 22.

Spasitel chtěl, aby se jeho odkaz předával z generace na generaci prostřednictvím modlitby.

Činnost – Actio

Premonstráti nejsou zaměřeni na jednu konkrétní činnost. Jejich hlavním posláním bylo vždy kazatelství, duchovní správa, vzdělávání a pomoc potřebným. Jak již bylo zmíněno, díky *vita mixta* jsou aktivity premonstrátů velmi různorodé. Premonstráti v současnosti pracují ve zdravotnictví, vyučují na středních a vysokých školách, pracují s mládeží apod.

Stabilní místa – Stabilitas

Společenství je pro premonstráty jako rodina a ta potřebuje domov. Domovem je centrální klášter kanonie, kde by se měli bratři a sestry pravidelně scházet a upevňovat vztahy ve společenství.³⁶

4 Třetí řád

„Sv. Norbert poradil zbožnému hraběti Theobaldovi, který pomýšlel na vstup do kláštera tohoto řádu, že v jeho případě bude lépe, když zůstane ve světě a ve svém postavení, ožení se a založí rodinu. Oblékl mu však krátký bílý škapulíř a složil pravidla pro jeho duchovní život. Přidružil ho tak k premonstrátskému řádu.“³⁷

Sv. Norbert se poprvé v dějinách zabýval myšlenkou, zda je možné propojit život řeholníků a laiků. Řešení našel ve vytvoření tzv. Třetího řádu, jehož členové se nazývají terciáři. Prvním terciářem byl vladař Champagne, Theobald IV., který se chtěl přidružit k Norbertovým bratrům. Norbert s tímto rozhodnutím nesouhlasil a zdůraznil, že lid potřebuje spravedlivého a dobrého vladaře. Složil však pro něj řeholi, jež mohla být součástí běžného života. Později přijímal další terciáře a terciářky.³⁸

V dnešní době je Třetí řád společenstvím kněží i laiků, vyznávajících hodnoty katolického křesťanství. Mohou do něj patřit členové rodin premonstrátských řeholníků a řeholnic, lidé, kteří s řeholníky spolupracují, diecézní kněží nebo například sezdané páry, jejichž způsob života se slučuje se zásadami křesťanského života. Tito lidé musí být přijati představeným či představenou kláštera.

³⁶ Spiritualita[online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: <http://premonstrati.org/?s=spiritualita>.

³⁷ Společenství magnificat[online]. [cit. 9.3. 2016].

Dostupné z: <http://klastertepla.cz/klaster/rad-premonstratu/spolecenstvi-magnificat.html>.

³⁸ PÍTKO, P. *Sv. Norbert*, s. 24-25.

Členové třetího řádu by měli usilovat o hlubší pochopení liturgie, zúčastňovat se pokud možno pravidelně mší svatých či se vzdát návykových látek.³⁹

Terciáři se připojují k určité kanonii, zřízením společenství v kanonii je pověřen prelát. Prelát určuje jednoho řeholníka, který se stará o duchovní stránku společenství. Třetí řád podléhá doзору Apoštolského stolce a generálního opata, přičemž pouze Apoštolský stolec pouze může společenství zrušit. Každý člen třetího řádu jej může svobodně opustit.⁴⁰

Během kandidatury mají kandidáti možnost seznámit se blíže se společenstvím. Po uplynutí doby kandidatury, což je nejméně rok, jsou noví členové přijati do třetího řádu. Poté následuje obřad, při němž nový člen dostane bílý škapulíř a nové jméno.

Po třech a více letech může terciář složit tzv. terciářský slib.⁴¹

V současnosti existuje ve světě několik společností připojených ke kanoniím premonstrátského řádu, např. Bernské společenství kanonie Berne (Holandsko), Společnost De Pere (USA), Bratrstvo sv. Michaela ve Frigolet (Francie), Třetí řád sv. Norberta v Jamtara (Indie), Společnost Storrington (Velká Británie), Společnost Tongerlo (Belgie). V Čechách jsou to např. Terciáře při Kongregaci sester premonstrátek ze Svatého Kopečka, Společenství Magnificat v Teplé nebo například Třetí řád při Strahovské kanonii.⁴²

V roce 2015 se 22. - 26. července v Teplé uskutečnilo III. Mezinárodní setkání premonstrátských terciářů. Zúčastnili se jej terciáři např. z České republiky, Slovenska, Německa, Velké Británie či Spojených států. Součástí programu byla liturgie v šesti jazycích a celá řada přednášek. Přednášky se týkaly především otázek rozšíření evangelizace a oživení zasvěceného života v jednotlivých kanoniích. Přítomen byl i generální opat Thomas Handgrättinger (viz Příloha č. 3).⁴³

³⁹ Společenství magnificat [online]. [cit. 9.3. 2016].

Dostupné z: <http://klastertepla.cz/klaster/rad-premonstratu/spolecenstvi-magnificat.html>.

⁴⁰ Statuta premonstrátského třetího řádu [online]. [cit. 31.3. 2016].

Dostupné z: <http://www.strahovskyclaster.cz/statuta-premonstratskeho-tretiho-radu>.

⁴¹ Pravidla členů třetího řádu [online]. [cit. 31.3. 2016].

Dostupné z: <http://www.strahovskyclaster.cz/pravidla-clenu-tretiho-radu>.

⁴² Dějiny třetího řádu [online]. [cit. 9.3. 2016].

Dostupné z: <http://www.strahovskyclaster.cz/webmagazine/page.asp?idk=323>.

⁴³ III. mezinárodní setkání premonstrátských terciářů [online]. [cit. 9.3. 2016].

Dostupné z: http://www.premonstratky.cz/aktuality_15.htm.

5 Premonstráti v Čechách

5.1 Jindřich Zdík a období středověku

Řád premonstrátů se objevil v Čechách díky olomouckému biskupovi Jindřichu Zdíkovi (1083–1150) (viz Příloha č. 4 a 5).⁴⁴ Během svého pobytu v Palestině se Jindřich seznámil s premonstráty. Ti jej velmi zaujali a rozhodl se, že je přivede do českých zemí. Tímto úkolem pověřil probošta Eberwina z Helfensteinu a kanovníka Gottschalka, kteří dohlíželi na stavbu nového kláštera v blízkosti Hradčan. Premonstráti z porýnského Steinfeldu přišli o rok později v počtu dvanácti bratří v čele s opatem Gizzem, a založili první komunitu na Strahově, který dostal označení Sion zřejmě na památku Svaté země. Jednalo se o jednu z největších klášterních staveb ve střední Evropě. Kromě řeholních kanovníků zde zpočátku pobývaly i premonstrátky původem z Dünnwaldu, které se však po několika letech přestěhovaly do Doksan.⁴⁵ Zdík také roku 1145 založil klášter v Litomyšli a pojmenoval jej Mons Oliveti (Olivetská hora), ze kterého se později stalo biskupství.⁴⁶ Do té doby působili na území Čech pouze benediktini. Nový řád představoval pro benediktiny konkurenci, což lze doložit na příkladu vyhnání benediktinů z kláštera v Želivu v roce 1149 a nahrazení právě premonstráty. K podobné události došlo i v klášteře v Hradisku u Olomouce, odkud se museli benediktini rovněž přesunout do jiného kláštera. Klášterů bylo v českých zemích malé množství, a proto se přistupovalo k zakládání klášterů nových tzv. na „zelené louce“.⁴⁷

V Čechách to bylo opatství v Milevsku, klášter v Teplé a ženský klášter v Chotěšově. Na Moravě byly založeny mužské kláštery v Louce u Znojma (1190),⁴⁸ Zábřovicích u Brna (1200-1209)⁴⁹ a ženské kláštery v Kounicích u Brna (1183)⁵⁰ a v Nové Říši (1211) (viz Přílohy 6-8).

⁴⁴ Podrobněji: ŽEMLIČKA, J., 2009. Jindřich Zdík – biskup, diplomat, organizátor. In: Jindřich Zdík (1126-1150). Olomouc: Muzeum umění Olomouc, s. 13-28. ISBN 978-80-87149-31-7.

⁴⁵ KADLEC, J. *Přehled českých církevních dějin*, s. 115, 129.

⁴⁶ Premonstráti v Čechách a na Moravě [online]. [cit. 9.3. 2016].

Dostupné z: http://www.svatykopecek.cz/main/index.php?page_file=premonstrati&sec=czech_country.

⁴⁷ VLČEK, P. SOMMER, P. FOLTÝN, D. *Encyklopedie českých klášterů*, s. 15.

⁴⁸ Jedním z místních bratří byl i vynálezce bleskosvodu Prokop Diviš.

⁴⁹ Nyní klášter funguje jako vojenská nemocnice. Farnost u kostela Nanebevzetí Panny Marie kromě duchovních činností a práce s mládeží věnuje místní romské komunitě.

⁵⁰ Klášter byl během husitských válek vypálen a nepodařilo se jej znovu obnovit. Dnes je znám jako klášter Rosa Coeli a jeho provozovatelem je Městský úřad Dolní Kounice.

Premonstrátské kláštery sloužily kromě duchovní účelů i ke vzdělání dětí panovníků a šlechty.

Například dcera Přemysla Otakara I. – Anežka Česká, byla vychována v Doksanech.⁵¹ Vztah mezi církví a panovníkem byl ve 13. století poznamenán dlouholetými spory mezi Přemyslem Otakarem I. a biskupem Ondřejem, který chtěl povýšit Prahu s pomocí papeže Inocence III. na arcibiskupství.

Jeho cílem bylo posílit pozici církve a provést církevní reformu, díky které by se církev definitivně oddělila od státní moci. Spor byl ukončen 10. března 1222, kdy Přemysl Otakar I. vydal listinu, která omezovala pravomoc panovníka nad církví.⁵² Koncem 13. století byly premonstrátské kláštery v Čechách a na Moravě sloučeny do jedné cirkárie a o století později do ní byly zahrnuty i některé kláštery v Německu a v Rakousech.⁵³ Po vymření Přemyslovců zavládl v českých zemích zmatek, doprovázený výběrem ne zcela vhodných panovníků – Rudolfa I. Habsburského a Jindřicha Korutanského. Jejich nástupce Jan Lucemburský se v Čechách příliš nezdržoval a věnoval se spíše zahraničním věcem.⁵⁴

K rozvoji církevního života a českých zemí vůbec došlo až vlády Karla IV. Byl to člověk velmi zbožný, inteligentní a neobyčejně mravní. Zpočátku udržoval dobré styky s papežem Klementem VI. a pražské biskupství bylo povýšeno na arcibiskupství.⁵⁵ V této době se zvýšil počet klášterů a zároveň kvality řeholního života. Karel IV. požádal papeže o přesunutí několika konventů, které stály na samotě u cest (žádost se týkala i premonstrátek z Doksan), blíže k Praze kvůli častým loupežným přepadením. Tento plán nakonec nebyl uskutečněn. Václav IV. nesdílel otcův zájem o kláštery a duchovní sféru, ale naopak na něj pohlížel jako na zdroj příjmů. V důsledku toho došlo k hospodářskému úpadku mnoha konventů. Počátkem 15. století docházelo ke stále častějšímu plenění klášterů a řada řeholníků odešla do exilu. V době husitských válek církevní instituce ztratily zhruba 90 % statků.⁵⁶ Po skončení revoluce byla řada premonstrátských klášterů obnovena, kromě Želiva, Litomyšle a Louňovic.⁵⁷

⁵¹ KADLEC, J. *Přehled českých církevních dějin*, s.130-131.

⁵² Tamtéž, s. 138, 142.

⁵³ Tamtéž, s. 159.

⁵⁴ Tamtéž, s. 171-172.

⁵⁵ Tamtéž, s. 185-186.

⁵⁶ VLČEK, P. SOMMER, P. FOLTÝN D. *Encyklopedie českých klášterů*, s. 16-19.

⁵⁷ KADLEC, J., *Přehled českých církevních dějin*, s. 306.

Tepelský opat Zikmund Hausmann (1458-1506) vytvořil s pomocí kleriků z Magdeburku nová pravidla řeholního života v českých zemích, která se však pro svou údajnou tvrdost setkala s kritikou některých bratří.

Po dohodě s generálním opatem řádu Hubertem byla reforma schválena a tepelský klášter se stal střediskem, kam se vysílali mladí klerikové, kteří zde měli za úkol osvojit si tato nová pravidla. Reforma zahrnovala přísné dodržování řehole sv. Augustina a v souvislosti s ní i denního řádů premonstrátů.⁵⁸

Během druhé vlny sekularizace někteří reformátoři zastávali názor, že řeholní řády jsou zbytečné a již neslouží svým původním účelům. Vlna reformace započala prostřednictvím Martina Luthera a jeho kritikou papežských odpustků v roce 1517. I v tomto období docházelo k zániku klášterů a zároveň k úpadku řeholního života. Počet řeholníků se zmenšoval, ubývalo zájemců o řeholní život a vhodných kandidátů na představené. Po bitvě na Bílé hoře došlo k restituci části zabaveného církevního majetku a zároveň k obnovení několika řeholních domů např. želivského kláštera.⁵⁹ V polovině 17. století byla založena v Praze řádová kolej Norbertinum u sv. Norberta (a sv. Benedikta).⁶⁰

5.2 Třetí a čtvrtá vlna sekularizace

Osvícenství znamenalo pro církve další citelnou ránu. Marie Terezie trvala na zákazu zakládání nových domů a zvyšování stavu konventů. Kláštery, které nesloužily veřejnému blahu (péče o nemocné, vzdělávání mládeže apod.) měly být zrušeny.⁶¹ Tuto myšlenku rozvinul Josef II., za jehož vlády došlo ke zrušení několika klášterů. Z premonstrátských lze jmenovat klášter v Doksanech, Teplé, Chotěšově a dalších. Strahovský klášter byl zachráněn díky svým knihovním sbírkám a jeho výhodné poloze v blízkosti Pražského hradu a katedrály sv. Víta. Říká se, že když pražský arcibiskup nemohl konat obřady v katedrále, utekl právě na Strahov. Strahovský klášter sympatizoval s českými obrozenci a řada premonstrátů se v rámci českého národního obrození osobně angažovala.

⁵⁸ HLINOMAZ, M. *Klášter premonstrátů Teplá*, s. 37-39.

⁵⁹ VLČEK, P. SOMMER, P. FOLTÝN, D. *Encyklopedie českých klášterů*, s. 20-22.

⁶⁰ Premonstráti [online]. [cit. 9.3. 2016].

Dostupné z: <http://www.strahovskyclaster.cz/webmagazine/page.aspx?idk=325>.

⁶¹ VLČEK, P. SOMMER, P. FOLTÝN, D. *Encyklopedie českých klášterů*, s. 24.

Karel Rafel Ungar (1743-1802) se velmi významně podílel na rozvoji pražské univerzitní knihovny a Jan Bohumír Dlabač (1758-1820) byl obrozeneckým básníkem.⁶² S městem Plzeň jsou pak spojena jména Josef Vojtěch Sedláček a Josef František Smetana, kteří se podíleli na rozvoji češtiny na školách.⁶³

V 19. a počátkem 20. století došlo k rozvoji řádu, zejména k založení Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce. Rozvoj byl však přerušen první a druhou světovou válkou.

Během druhé světové války byli někteří řeholníci uvězněni, či zahynuli v koncentračních táborech.⁶⁴ V důsledku poválečného odsunu německého obyvatelstva došlo k odchodu německých tepelských premonstrátů do kláštera ve Speinshartu.⁶⁵

V poválečném Československu nastalo období rozsáhlých reforem. Na jedné straně vláda slibovala svobodu náboženského vyznání, ale zároveň se zužovaly možnosti církve chránit své vlastní zájmy. Už v lednu 1949 se zvýšil zájem o činnost řeholníků. V červenci došlo k jednání s představenými řádů na ministerstvu školství, které se týkalo vztahu církve a státu. Představení zkritizovali postup vládnoucí strany proti náboženství a zdůraznili svou věrnost církvi a papeži. Církevní šestka⁶⁶ shromáždila údaje o počtu řeholníků a řeholnic a vznikla idea centralizace. Nejdříve však bylo potřeba projednat případ opatů Tajovského a Machalky, který měl odhalit údajné důkazy o nepřátelské činnosti řádů (viz Příloha č. 9).⁶⁷

„V tomto procesu šlo o diskreditaci řádů, katolické církve a Vatikánu jako „agentů imperialismu“.“⁶⁸

Procesu „Machalka a spol.“ předcházely kontrolní prohlídky některých klášterů. V klášteře v Nové Říši a Želivu byly údajně nalezeny zbraně, z čehož bylo usouzeno, že premonstráti chystali ozbrojený převrat. Později se zjistilo, že podstrčení zbraní byla jedna z praktik StB.

⁶² PÍŤHA, P. *Svatý Norbert*, s. 50-51.

⁶³ J.V.Sedláček – stálý mariánskolázeňský host. *Hamelika*. 15.4. 2006, 4(31), s. 58-60.

⁶⁴ Premonstráti [online]. [cit. 9.3. 2016].

Dostupné z: <http://www.strahovskyclaster.cz/webmagazine/subcategories.asp?idk=232>.

⁶⁵ VLČEK, P. SOMMER, P. FOLTÝN, D. *Encyklopedie českých klášterů*, s.27.

⁶⁶ Církevní šestka: Komise pro církevní a náboženské otázky Ústředního akčního výboru Národní fronty (ÚAV NF), které předsedal Alexej Čepička. Komise měla původně šest členů, proto se vžilo označení „Církevní šestka“.

⁶⁷ KAPLAN, K. *Stát a církev v Československu 1948-1953*, s. 118-122.

⁶⁸ VAŠKO, V. *Neumlčená. Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce II*, s. 137.

Dne 15. března 1950 začalo zatýkání řeholníků – premonstrátů (Vít Tajovský, Augustin Machalka a Stanislav Barták), dále jezuitů, dominikánů, františkánů a redemptoristů. Za vedoucího skupiny byl označen Augustin Machalka, opat kláštera v Nové Říši.

Stanislav Barták byl provizor zmíněného kláštera a do procesu byl zapojen kvůli ochotě vypovídat podle předem daného scénáře. Údajně mu byl slíben nižší trest. Vít Tajovský byl opat kláštera v Želivě. V tu dobu již pobýval ve vazbě kvůli spojitosti s tzv. číhošťským zázrakem⁶⁹. Rozsudek byl vynesena 4. dubna 1950.⁷⁰

„Až na Bartáka se všichni obžalovaní od roku 1944 až do svého zatčení (...) spolčili, aby se pokusili rozvrátit lidově demokratický řád. Všichni obžalovaní navázali a udržovali spojení s nepřátelskými silami, Machalka, Tajovský, Šilhan, Braitto a Mastilák spojení přímé, ostatní pak nepřímé. (...) Všichni odsouzení pozbývají občanského práva, a to až na dobu 10 let.“

Součástí rozsudku byly i peněžité tresty od deseti do padesáti tisíc Kčs. Augustin Machalka byl odsouzen na 25 let těžkého žaláře, Vít Tajovský na 20 let a Stanislav Barták na 2 roky. Barták si jako jediný z premonstrátů odseděl celý trest. Tajovský a Machalka byli propuštěni na amnestii v roce 1960. O pět let později shledala inspekce ministerstva vnitra tento proces jako nezákonný.⁷¹

„Mají-li někteří opati a mniši pokračovat v „bohulibém“ díle po vzoru deseti odsouzených zrádců, a chtějí-li z vysvěcených klášterů dělat skladiště zbraní a výrobu falešných dokladů a štvavých letáků, pak by bylo lépe, kdybychom raději žádné kláštery neměli.“⁷²

V noci z 13. na 14. dubna 1950 vypukla tzv. „Akce K“, jejímž cílem bylo shromáždit mužské řády včetně premonstrátů do centralizačních a internačních klášterů. Zákrok se nevyhnul ani ženským řádům. Řádovým sestřám byla přidělena práce v zemědělství a průmyslu. Uvolněné budovy sloužily armádě a jiným státním institucím.⁷³ Centralizaci se vyhnuly kláštery, které nebylo možné vyklidit kvůli očekávanému odporu obyvatel.

⁶⁹ Číhošťský zázrak: 11. prosince 1949 se během kázání faráře Josefa Toufara podle svědků pohnul oltářní kříž. Režimem byla tato událost interpretována jako snaha zmobilizovat masy věřících a bojovat po boku Vatikánu proti lidově demokratické republice. Farář Toufar byl obviněn z naaranžování „zázraku“ a převezen do vazby. Během výslechů byl brutálně mučen a 25. února zemřel. Podrobněji: VAŠKO, V. Číhošťský „zázrak“. In: *Neumlčená. Kronika katolické církve po druhé světové válce II.*, s. 123-130.

⁷⁰ VAŠKO, V. *Neumlčená. Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce II.*, s. 134-140.

⁷¹ Tamtéž s. 147-149.

⁷² Tamtéž s. 149.

⁷³ KAPLAN, K. *Stát a církev v Československu 1948-1953*, s. 118-122.

Dále to byly kláštery, jejichž vedení bylo považováno za loajální a domy, kde bydlí řeholníci zabývající se péčí o nemocné.⁷⁴

Z želivského kláštera se stal kárný internační tábor. Bylo zde asi 500 řeholníků z dvaceti různých řeholních institucí. Denní režim vypadal následovně: Budíček v šest hodin ráno, snídaně, nástup a přidělení na pracoviště. Pracovní doba se upravovala podle potřeby, zpravidla osm až deset hodin.

Řeholníci byli přidělováni na různá pracoviště v areálu – v kuchyni, prádelně, dílně nebo byli odvázeni do nedalekého Humpolce. Tam pracovali v lese, na poli či v pískovně, vždy za přítomnosti vojáků. Po návratu z práce následovalo volno věnované četbě, mši a modlitbě. Večerka byla v deset hodin večer.⁷⁵

Dalším známým procesem byl proces „Zela a spol.“ Proces začal 27. listopadu 1950 a týkal se podle tisku „velezrádců a vyzvědačů z řad vyšší církevní hierarchie“. Jedním z obviněných byl strahovský opat ThDr. Bohuslav Stanislav Jarolímek. V roce 1948 se Jarolímek dohodl s generálním opatem řádu, že strahovské opatství přebírá správu tepelského opatství z důvodu odsunu tamní německé komunity i s tehdejším opatem Möhlerem. Generální opat zřídil v Teplé novou českou komunitu a přislíbil jí statky tepelského opatství. Pokud by se situace někdy v budoucnu změnila a německá komunita se vrátila, nově založená česká komunita ustoupí. Z toho prokurátor vyvodil, že Jarolímek počítal s novým Mnichovem⁷⁶ a kromě toho byl obviněn z účasti na biskupských poradách a šíření nelegálních tiskovin. Jarolímek byl odsouzen na 20 let vězení.⁷⁷

V roce 1953 byla otázka církve pokládána za vyřešenou. Církvi byla uštědřena obrovská rána. Následkem procesů a pronásledování byl úpadek církevních tradic a jejich přetváření v rámci vládnoucí ideologie. Zlom nastal v roce 1960, kdy byla u příležitosti 15. výročí od konce druhé světové války vyhlášena amnestie, která se týkala zejména katolických duchovních odsouzených během let 1949-1952. V období Pražského jara se uvolnilo do té doby panující napětí a řada témat (jako např. procesů z 50. let) již nebyla tabu. Po srpnu 1968 odešla řada duchovních do exilu.

⁷⁴ KAPLAN, K. *Stát a církev v Československu 1948-1953*, s. 383.

⁷⁵ VAŠKO, V. *Neumlčená. Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce II.*, s. 167-168.

⁷⁶ Poznámka: Zmínka je o Mnichovské dohodě z roku 1938.

⁷⁷ VAŠKO, V. *Neumlčená. Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce II.*, s. 225-226, 229.

K opětovnému rozvoji řeholních řádů došlo až po roce 1989. Dle zákona č. 298/1990 Sb., postupně dochází k restitucím církevního majetku odebraného v padesátých letech.⁷⁸

5.3 Problémy s restitucemi

Řeholní řády začaly po revoluci s obnovou svých domů a řada z nich je dnes oblíbenými turistickými cíli. S navrácením církevních majetků však vznikla řada sporů mezi církví a státem popř. obcemi. Nejznámější je zřejmě kauza týkající se obce Hradištko⁷⁹.

Spor mezi Královskou kanonií premonstrátů na Strahově a obcí Hradištko probíhá déle než dvacet let. Na základě rozhodnutí Ústavního soudu měla obec Hradištko vydat Královské kanonii premonstrátů na Strahově nemovitý majetek (včetně pozemků), na nichž stojí veřejné budovy. Tento verdikt nabyt právní moci ještě před platností Zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi č.428/2012 Sb.⁸⁰ Tamější obyvatelé se obávají, že obec zanikne. Obec Hradištko tento verdikt považuje za nespravedlivý a klade si na majetek morální nárok, ačkoliv z historických dokumentů je zjevné, že tento majetek náležel do druhé světové války premonstrátům. Kauzou se zabývala i kancelář ombudsmanky Mgr. Anny Šabatové, Ph.D. Část majetku již obec Kanonii vydala, předání další části se chystá.⁸¹

5.4 Rozhovor s opatem Michaellem Josefem Pojezdým, O.Praem

Jedná se o přepis rozhovoru s opatem Královské kanonie premonstrátů na Strahově, který byl publikován na serveru Novinky.cz 2. července 2013.

Opat podotýká, že po revoluci strahovští premonstráti převzali klášter ve zbídačeném stavu a postupně spolupracují s památkáři na obnově konventu.

⁷⁸ Zákon č. 298/1990 Sb. O úpravě některých majetkových vztahů řeholních řádů a kongregací a arcibiskupství olomouckého [online]. [cit. 9.3. 2016].

Dostupné z: <http://spcp.prf.cuni.cz/lex/298-90.htm>.

⁷⁹ Poznámka: Obec se nachází v okrese Praha-západ.

⁸⁰ Obec Hradištko má vydat premonstrátům majetek, rozhodly soudy. In: ČT24[online]. 23.6.2014[cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/1028619-obec-hradištko-ma-vydat-premonstratum-majetek-rozhodly-soudy>.

⁸¹ Hrozí obci u Prahy zánik? In: iDnes.cz[online]. 6.7.2014[cit. 9.3. 2016].

Dostupné z: http://praha.idnes.cz/obec-hradištko-prisla-o-velkou-cast-sveho-majetku-f78-/praha-zpravy.aspx?c=A140702_2078849_praha-zpravy_bur.

Stát sice na rekonstrukce přispívá, ale větší část peněz si musí společenství obstarat samo, ať už skrze pronájmy budov v areálu kláštera nebo za pomoci jiných institucí např. norských fondů,⁸² díky nimž byla opravena proslulá knihovna.

Strahovští premonstráti požádali v roce 2013 o navrácení 6 000 hektarů lesů a půdy, které by chtěla kanonie částečně pronajímat a obhospodařovat, jeden z bratrů je totiž vystudovaný lesník. Řeholníků je však málo a tak kanonie nabízí řadu pracovních příležitostí. Cílem premonstrátů není získat peníze pro vlastní prospěch, jejich posláním zůstává i v současné době stejné.

„...bereme život jako poslání k druhému člověku. A nerozlišujeme, zda je někdo věřící nebo nevěřící. Když přijde, má tu dveře otevřené.“⁸³

Rok po zveřejnění rozhovoru na severu Novinky.cz, se premonstráti dočkali konečného verdiktu. Ačkoliv Lesy ČR odmítaly část pozemků na Pelhřimovsku vydat s odůvodněním, že jsou na územním plánu uvedeny jako veřejná dopravní stavba, soud rozhodl ve prospěch premonstrátů. Jednalo se o první soudní restituční spor ve prospěch církve.⁸⁴

6 Kanonie premonstrátů v Čechách a na Moravě

V současné době se v Čechách nachází čtyři kanonie – Královská kanonie premonstrátů Strahov (*Abbatia Strahovensis*), Kanonie premonstrátů v Želivě (*Canonica Siloe-Želiv*), Kanonie premonstrátů Teplá (*Canonica Teplensis*) a Kanonie premonstrátů v Nové Říši (*Abbatia Neoricensis*).⁸⁵ Tepelské a strahovské kanonii jsou věnovány samostatné kapitoly.

6.1 Kanonie premonstrátů v Želivu

Klášter premonstrátů v Želivě byl založen v roce 1139 původně benediktiny (viz Přílohy č. 11 a 12). Během své historie několikrát vyhořel. K obnovení došlo díky významnému staviteli Janu Santinim během let 1714-1717.

⁸² Norské fondy: Norský program mj. na obnovu památek či podporu vědy.

⁸³ Žádáme o vrácení 6000 hektarů polí a lesů, řekl opat strahovského kláštera. In: Novinky.cz[online]. 2.7.2013[cit. 20.3. 2016]

Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/306609-zadame-o-vraceni-6000-hektaru-poli-a-lesu-rekl-opat-strahovskeho-klastera.html>.

⁸⁴ Církev vyhrála první restituční spor In: ČT24[online]. 14.9. 2014[cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1017847-cirkev-vyhrala-prvni-restitucni-spor>.

⁸⁵ Česká republika [online]. [cit. 21.3. 2016].

Dostupné z: <http://www.premontre.org/chapter/cat/places/bohemica-circary/esk-republika/>.

V 50. letech minulého století byl klášter zničen a jeho interiér rozkraden. V této době zde vznikl internační tábor pro kněze – vězně zde byl například kardinál František Tomášek. Poté se areál stal Psychiatrickou léčebnou.

V roce 1993 se premonstráti do kláštera vrátili a začali s jeho obnovou.⁸⁶

Dnes je klášter zpřístupněn pro veřejnost a od roku 2010 se zde každý rok koná festival duchovního umění Musica Figurata⁸⁷. V budově opatství je zřízen hostel. Součástí areálu je rovněž klášterní pivovar, kde se vyrábí tři druhy ležáků, které dostaly jména podle želivských opatů – Haštal, Silesius a Jeroným.⁸⁸ V roce 2010 se stal klášter premonstrátů v Želivě Národní kulturní památkou.⁸⁹

6.2 Klášter premonstrátů Nová Říše

Vojenský velitel Markvard z Hrádku spolu se svou ženou Vojslavou založili pro panny sv. Norberta – sestry premonstrátky klášter v Nové Říši (viz Přílohy č. 13 a 14). Během husitských válek byl objekt několikrát vypálen, ženský konvent postupně vymřel a změnil na mužský díky zábrdovským řeholníkům.

Během druhé světové války se po napadení jednotkami SS z kláštera stala základna organizace Hitlerjugend a premonstráti byli posláni do koncentračních táborů. Klášter ustál i totalitní režim a v roce 1991 byl navrácen zpět premonstrátům.⁹⁰

Klášterní knihovna čítá kolem 20 000 svazků. Každý den se zde konají veřejné bohoslužby. Návštěvníci si mohou projít tři různé okruhy prohlídek.⁹¹

⁸⁶ ZAVŘEL, M. *Vít Tajovský, opat želivského kláštera*, s. 15.

⁸⁷ Podrobněji: Musica Figurata [online]. [cit. 21.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.musicafigurata.cz>.

⁸⁸ Naše produkty [online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: <http://zeliv.eu/klasterni-pivovar/nase-produkty>.

⁸⁹ VÍTŮ, M., 2010. Želivský klášter je kulturní památkou. *Pelhřimovský deník* [online]. [cit. 21.3. 2016]. Dostupné z: http://pelhrimovsky.denik.cz/zpravy_region/20100208klaster_zeliv.html.

⁹⁰ PALKÁ, B. *Premonstrátský klášter Panny Marie s kostelem sv. Petra a Pavla v Nové Říši*, FOTEP, Brno 2002.

⁹¹ Bohoslužby [online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: <http://klaster.novarise.cz/bohosluzby.php>.

7 Královská kanonie premonstrátů Strahov

7.1 Historie

Za zakladatele kláštera je považován olomoucký biskup Jindřich Zdík a kníže Vladislav II. se svou ženou Gertrudou. Jindřich Zdík se po návratu ze Svaté země (1138) rozhodl v Čechách založit klášter řeholních kanovníků na Strahově (Mons Sion). Po neúspěchu první komunity (informace o původním řádu nejsou dochované), se obrátil Zdíkův zájem na premonstráty, kteří na Zdíka působili jako spořádaný a stabilní řád. Se souhlasem z Prémontré v roce 1143 obsadili strahovský klášter steinfeldští premonstráti z Porýní.⁹²

Původně byl klášter postaven ze dřeva, později byl přestaven a hlavním stavebním materiálem se stal kámen. Románská stavba probíhala pod vedením opata Geza a byla dokončena zřejmě v padesátých či šedesátých letech 12. století.⁹³

Na počátku 13. století docházelo k vnitřním rozbrojům a neshodám mezi členy řádu, což znamenalo úpadek kláštera. Naopak druhá polovina 13. století znamenala slibný rozmach kláštera. Český král Přemysl Otakar II. zde pořádal sněm a byl tu ubytován kolínský arcibiskup Konrád. Po ničivém požáru v roce 1258 byl vypleněn braniborskými vojsky a poté korutanskými žoldněři. Během vlády Lucemburků klášter vzkvétal, ale zanedlouho byl obsazen husity, vyrabován a znovu poničen rozsáhlým požárem. Opatovi a členům řádu se podařilo uniknout do Wroclavi.⁹⁴

Od husitského vpádu v roce 1420 až do konce 16. století klášter strádal. Nový impuls získal klášter s příchodem opata Jana Lohelia,⁹⁵ který se později stal pražským arcibiskupem. Lohelius veškeré své úsilí věnoval obnově Strahova a nechal přestavět klášter i kostel, který byl ve zbláčeném stavu. Ve snaze pozvednout strahovský klášter pokračoval opat Kašpar z Questenberg. Questenberg dokončil přestavbu prelatury,⁹⁶ dolních ambit,⁹⁷ vybudoval klášterní pivovar a založil v Praze premonstrátskou kolej Norbertinum, která byla určena pro teologická studia členů řádu.⁹⁸

⁹² ŽEMLIČKA, J., 2009. Jindřich Zdík – biskup, diplomat, organizátor. In: Jindřich Zdík (1126-1150). Olomouc: Muzeum umění Olomouc, s. 19, 22-23.

⁹³ KEJŘOVÁ, J. *Strahovský klášter*, s. 4.

⁹⁴ Tamtéž s. 4-7.

⁹⁵ Podrobněji: Jan Lohelius (Jan Lohel) [online]. [cit. 25.3. 2016].

Dostupné z: <http://www.muzeumcheb.cz/odbor/osob/lohelius/lohelius.html>.

⁹⁶ Prelatura: sídlo preláta (vysoký duchovní hodnostář)

⁹⁷ Ambit: z lat. *ambitus* – ohoz, křížová chodba tvořící součást klausury (obydlí členů konventu).

⁹⁸ Historie strahovského kláštera [online]. [cit. 25.3. 2016].

Dostupné z: <http://www.strahovskyclaster.cz/historie-strahovskeho-klastera>.

Za jeho působení rovněž vznikl v areálu kláštera kostel sv. Rocha, který nechal vybudovat císař Rudolf II. jako poděkování za odvrácení epidemie moru. Roku 1627 došlo k velmi významné události, ostatky zakladatele řádu - sv. Norberta⁹⁹ byly přeneseny z Magdeburku do Prahy právě na Strahov. Po smrti Kašpara Questenberga se stal opatem Kryšpín Fuk a během jeho působení došlo ke konci třicetileté války k vyloupení kostela a knihovny švédskými vojáky.¹⁰⁰

K dalším úpravám přispěl opat Vincenc Makarius Franck, který přestavěl budovu prelatury na špitál sv. Alžběty a následně opat Jeroným Hirnheim, díky kterému dnes můžeme obdivovat Teologický sál. V roce 1742 byl areál bombardován francouzskými vojsky. Na konci 18. století nechal opat Václav Mayer postavit Filozofický sál a strahovský klášter se v této podobě uchoval až do padesátých let 20. století.¹⁰¹

V této době čelil klášter další hrozbě - komunistickému režimu. Klášter byl zabrán, členové řádu posláni na vojenskou službu či umístěni do civilního zaměstnání a vzniklo zde muzeum české literatury – Památník národního písemnictví. Díky změně politického režimu v roce 1989 byl klášter navrácen premonstrátům.¹⁰² Téhož roku se stal Národní kulturní památkou.¹⁰³ Do prostor, kde sídlil Památník národního písemnictví, se nastěhovali řeholníci a začaly rozsáhlé opravy konventu, které postupně probíhají dodnes. Během restitucí církevního majetku byly Strahovu navraceny některé objekty např. v Doksanech, Milevsku, na Svatém Kopečku u Olomouce a v Jihlavě.¹⁰⁴

Strahovská kanonie má 74 členů. Opatem kanonie je v současnosti Michael Josef Pojezdný, O.Praem (viz Příloha č. 21).¹⁰⁵ Pod strahovskou komunitu spadá klášter v Milevsku, Doksanech, Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku, farnost Louka ve Znojmě, farnost u sv. Jakuba v Jihlavě, farnost v Říčanech a farnost v Holíči na Slovensku (viz Příloha č. 10).¹⁰⁶

⁹⁹ Podrobněji: Přenesení ostatků Svatého Norberta QR [online]. [cit. 25.3. 2016].

Dostupné z: <http://www.strahovskyclaster.cz/prenesení-ostatku-svateho-norberta-qr>.

¹⁰⁰ KEJŘOVÁ, J. *Strahovský klášter*, s. 12-15.

¹⁰¹ Historie strahovského kláštera [online]. [cit. 25.3. 2016].

Dostupné z: <http://www.strahovskyclaster.cz/historie-strahovskeho-klastera>.

¹⁰² KEJŘOVÁ, J. *Strahovský klášter*, s. 20-21.

¹⁰³ Strahovský klášter. In: Národní památkový ústav [online]. [cit. 20.3. 2016].

Dostupné z: <http://monumnet.npu.cz/chruzemi/list.php?KrOk=&Nazev=strahov>.

¹⁰⁴ KEJŘOVÁ, J. *Strahovský klášter*, s. 21.

¹⁰⁵ Řeholní komunita [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.strahovskyclaster.cz/reholni-komunita>.

¹⁰⁶ Odkazy [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.strahovskyclaster.cz/odkazy>.

7.2 Areál kláštera

Areálu kláštera vévodí bazilika Nanebevzetí Panny Marie (viz Přílohy č. 15 a 16). Původně románská trojlodní bazilika s dřevěným stropem a transeptem,¹⁰⁷ byla po požáru roku 1258 zaklenuta klenbou a upravena v raně gotickém stylu. Po vyplenění kláštera a kostela byla jediná stavba, která se dala používat k bohoslužbám – kaple sv. Voršily, která byla později přistavěna k jeho severní straně. Další přestavba kostela proběhla za opata Jana Lohelia, díky němuž dostal pozdně gotický až renesanční podobu. Kašpar Questenberg poté prodloužil kostel o 7 metrů, nechal vybudovat nové průčelí a k jižní lodi přistavěl kapli Panny Marie Pasovské. Po bombardování Prahy v roce 1742 byla poškozena kaple sv. Voršily, klenba a průčelí kostela i věže a následovala poslední přestavba v duchu baroka, která se dochovala dodnes. Uvnitř hlavní lodi kostela dlouhé 63 metrů a 10 metrů široké dominuje mramorový oltář, dílo Josefa Lauermanna z roku 1768, které ukrývalo ostatky zakladatele premonstrátského řádu – sv. Norberta. V roce 1873 byly ostatky přeneseny do nově postavené kaple sv. Voršily a při této příležitosti byla kaple přejmenována na kapli sv. Norberta.¹⁰⁸ V roce 1991 byla bazilika papežem Janem Pavlem II. povýšena na basiliku minor.¹⁰⁹

Strahovská knihovna¹¹⁰ obsahuje kolem 250 000 děl. Jedná se o druhou nejstarší církevní knihovnu v Čechách a třetí nejcennější knihovnu vůbec. Knihovna je v současné době zpřístupněna pro veřejnost a slouží jako vědecká instituce. Návštěvníci mohou shlédnout dva knihovní sály – Teologický a Filosofický. Teologický sál obsahuje 16 000 svazků teologické literatury a nachází se zde sbírka zeměpisných a astronomických glóbů ze 17. až 19. Století (viz Příloha č. 17). V chodbě mezi oběma sály se nachází sbírka právníkové, lékařské a farmaceutické literatury. Před Filosofickým sálem návštěvník nalezne Kabinet kuriozit, obdobu dnešního přírodovědeckého a historického muzea. Je zde shromážděno velké množství archeologických vykopávek, sklo, porcelán, zbraně, model válečné lodi ze 17. století a další exponáty.

¹⁰⁷ Transept: Příčná loď kostela.

¹⁰⁸ KEJŘOVÁ, J. *Strahovský klášter*, s. 22-39.

¹⁰⁹ Bazilika Nanebevzetí Panny Marie [online]. [cit. 11.3. 2016].

Dostupné z: <http://www.strahovskyclaster.cz/bazilika-nanebevzeti-panny-marie>. Bazilika minor je čestný titul kostela, který je pod přímou patronací papeže. Tento titul od papeže obdrží pouze ty nejvýznamnější kostely.

¹¹⁰ Na webových stránkách strahovského kláštera lze shlédnout virtuální prohlídku knihovny. Virtuální prohlídka [online]. [cit. 25.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.strahovskyclaster.cz/virtualni-prohlidka>.

Ve Filosofickém sále se nachází na 50 000 svazků knih z mnoha vědeckých oborů, dále poezie, encyklopedie a beletrie (viz Příloha č. 18).¹¹¹

Opat Jeroným II. Zeidler založil v roce 1834 obrazárnu v prostorách klauzury,¹¹² později byla však přesunuta do prvního patra křížové chodby a zpřístupněna veřejnosti. Sbírkou obsahuje přes 1500 obrazů ze 14. až 19. století od autorů jako je Karel Škréta, Petr Brandl, Václav Vavřínek Rainer, Františka Xavera Procházky a dalších.¹¹³

7.3 Současné dění v klášteře

Strahovský klášter je otevřen pro návštěvníky a nabízí různé trasy prohlídek. Expozice v historických sálech provází návštěvníky historií kláštera a zahrnuje výstavu barokních obrazů o životě sv. Norberta. Další možností je navštívit prohlídku obrazárny či proslulé knihovny.¹¹⁴

Teologický sál byl rekonstruován v letech 1994-1995¹¹⁵ a v roce 2009 se Filozofický sál dočkal první rekonstrukce od doby svého založení v 18. století. Rekonstrukce probíhala za plného provozu a byla vyčíslena přibližně na padesát milionů korun.¹¹⁶ V letech 2012-2013 probíhala veřejná sbírka na Strahovskou knihovnu. Vybraná částka byla použita na rekonstrukci vnitřní chodby spojující Teologický a Filozofický sál.¹¹⁷

V areálu kláštera se nachází Památník národního písemnictví, Museum miniatur, Klášterní pivovar Strahov, Galerie MIRO a další objekty (viz Přílohy 19 a 20).¹¹⁸

¹¹¹ KEJŘOVÁ J. *Strahovský klášter*, s. 48-58.

¹¹² Klauzura: Z lat. *clausura* – uzavřený okrsek, obydlí členů konventu, které je veřejnosti uzavřené.

¹¹³ Tamtéž, s. 68-71.

¹¹⁴ Informace pro návštěvníky [online]. [cit. 11.3. 2016].

Dostupné z: <http://www.strahovskyclaster.cz/obrazarna-a-historicke-saly-konventu-obnova-pamatek/obrazarna-a-historicke-saly/informace-pro-navstevniky>.

¹¹⁵ Sbírkou na rekonstrukci Strahovské knihovny III. etapa. In: Královská kanonie premonstrátů na Strahově[online]. [cit. 11.3. 2016].

Dostupné z: <http://www.strahovskyclaster.cz/sbirka-na-rekonstrukci-strahovske-knihovny-iii-etapa>.

¹¹⁶ Filozofický sál Strahovské knihovny je jako vyměněný. In: ČT24[online]. [cit. 9.3. 2016].

Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1299132-filozoficky-sal-strahovske-knihovny-je-jako-vymeneny>.

¹¹⁷ Sbírkou na rekonstrukci Strahovské knihovny III. etapa. In: Královská kanonie premonstrátů na Strahově[online]. [cit. 11.3. 2016].

Dostupné z: <http://www.strahovskyclaster.cz/sbirka-na-rekonstrukci-strahovske-knihovny-iii-etapa>.

¹¹⁸ Ostatní aktivity v areálu [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.strahovskyclaster.cz/sprava-klastera/ostatni-aktivity-v-arealu>.

8 Kanonie premonstrátů v Teplé

8.1 Historie

Tepelská kanonie byla založena blahoslaveným Hroznatou z Ovence, který se též nazývá Tepelský. Zakládací listinou kláštera je tzv. *Hroznatova závěť*, vydaná v roce 1197.¹¹⁹ Jako protějšek mužského kláštera Hroznata založil později klášter premonstrátek v Chotěšově u Plzně.¹²⁰

Stavba kláštera probíhala zhruba čtyřicet let v románském a raně gotickém stylu (viz Příloha č. 22). Klášterní kostel Zvěstování Panny Marie má všechny tři lodi stejně vysoké, což v Čechách nebylo obvyklé (viz Příloha č. 23).¹²¹ Stejně jako většina klášterů v Čechách, byl i klášter v Teplé několikrát vypleněn a vypálen. Po Hroznatově smrti příslušela správa opatovi, avšak výkonná a soudní moc a tím i vrchní správa náležela panovníkovi. V roce 1219 si nechal tepelský opat potvrdit papežem Honoriem všechna klášterní privilegia a statky kvůli tehdejším sporům Přemysla Otakara I. a biskupa Ondřeje ohledně moci nad církví. Za vlády Václava I. došlo ke stabilizaci těchto poměrů. Král se osobně zúčastnil vysvěcení klášterního kostela dne 20. června 1232 a při této příležitosti vydal dvě důležité listiny, týkající se pozemků a výsad, jež byly klášteru uděleny. V období správy země Otou Braniborským roku 1278 byl klášter Teplá i Chotěšov vydrancovány a Teplá vypálena. Klášter poté vyhořel ještě čtyřikrát.

V roce 1331 zde na zapřenou přenocoval Jan Lucemburský se svou družinou na své cestě do Francie. Za vlády Karla IV. došlo k rozvoji kláštera, ale rána přišla v roce 1381, kdy během morové epidemie zahynulo kromě opata a několika bratří i velké množství poddaných. Další škody způsobily o několik desítek let později husitské války. Významným místem se klášter stal za vlády Jiřího z Poděbrad, konkrétně v roce 1448, kdy se zde konalo důležité jednání Poděbradské jednoty.¹²² V 16. století došlo k úpadku komunity, což bylo částečně způsobeno epidemií moru v roce 1549. V roce 1611 celý klášter do základu vyhořel a následná Třicetiletá válka znamenala pro areál kláštera další pohromu, ze které se jen těžko vzpamatovával. V 17. století následovala celková přestavba areálu v duchu baroka a rovněž započal proces Hroznatova svatořečení.¹²³

¹¹⁹ HILINOMAZ, M. *Klášter premonstrátů Teplá*, s. 14.

¹²⁰ Tamtéž, s. 9-10.

¹²¹ Tamtéž, s. 137.

¹²² Tamtéž, s. 30-35.

¹²³ VLČEK, P. SOMMER, P. FOLTÝN, D. *Encyklopedie českých klášterů*, s. 666.

Dalším důležitým momentem v dějinách tepelského kláštera bylo podílení se na vzniku města Mariánské Lázně. Opat Christopher Hermann, hrabě z Trautmannsdorfu byl sice kvůli svému marnivému způsobu života řeholníky kritizován, ale byl to právě on, kdo pověřil Dr. Jana Josefa Nehra průzkumem mariánskolázeňských pramenů, které jsou dodnes známé svými léčivými účinky. S přispěním pozdějšího opata - Karla Reitenbergera, který je považován za zakladatele města, bylo město roku 1818 prohlášeno za lázně a díky finanční podpoře tepelského opatství byla postavena řada lázeňských budov a proslulá kolonáda.¹²⁴

Toto období bylo pro tepelské premonstráty nesmírně plodné, převzali výuku na gymnáziu v Plzni a v areálu kláštera přibýly nové hospodářské budovy, mlýn a pivovar.¹²⁵ Hospodářský rozvoj následoval i počátkem 20. století za působení opata Dr. Gilberta Johanna Helmera. Ten, jakožto germanista zastával během první světové války silně německy orientovaný nacionalistický postoj, který přerostl v podporu nacistického obsazení německého pohraničí. Údajně také zastavil přijímání českých kandidátů do komunity. Od roku 1942 byl klášter pod dohledem gestapa. Ke zrušení kláštera i přes četné pokusy nedošlo, především díky zásluhám opata Helmera. V rámci všeobecné mobilizace museli narukovat do armády i mladí tepelští premonstráti. Objekt kláštera postupně sloužil jako zajatecký tábor nebo například jako porodnice pro svobodné matky. V neděli 6. května 1945 bylo město Teplá a klášter osvobozeno americkými vojsky. Po válce byli z kláštera odsunuti němečtí členové řádu do premonstrátského kláštera ve Speinshartu a zásluhou převora Heřmana Josefa Tyla se tepelská komunita postupně rozrůstala.¹²⁶ Zvrat nastal 13. dubna roku 1950, kdy byl areál obsazen československou armádou a interiér kláštera systematicky ničen. Nic se na stavu kláštera nezměnilo ani po převzetí Státním ústavem majetkové péče v roce 1978 a objekt pustl až do restituce původnímu majiteli – tepelským premonstrátům v devadesátých letech.¹²⁷ Od roku 2008 je klášter Národní kulturní památkou.¹²⁸

Klášterní knihovna, která se může pyšnit více jak 100 000 svazky, je druhá největší svého druhu v České republice.

¹²⁴ VLČEK, P. SOMMER, P. FOLTÝN, D. *Encyklopedie českých klášterů*, s. 668.

¹²⁵ Tamtéž, s. 668.

¹²⁶ HLINOMAZ, M. *Klášter premonstrátů Teplá*, s.76-82.

¹²⁷ Tamtéž, s. 137-145.

¹²⁸ Klášter premonstrátů Teplá [online]. [cit. 20.3. 2016].

Dostupné z: <http://monumnet.npu.cz/chruzemi/list.php?IdCis=NP%2C217&oTyp=&Limit=25>.

Obsahuje například první překlad Nového Zákona do němčiny „*Codex Teplensis*“, jehož vznik se datuje před rokem 1400 nebo již zmíněný Hroznatův životopis „*Vita fratris Hroznatae*“ z roku 1259. Najdeme zde též 540 prvotisků (tisky vytištěné před rokem 1500). Novobarokní hlavní sál knihovny je přístupný návštěvníkům.¹²⁹

8.2 Současné dění v klášteře

Rozsáhlá obnova¹³⁰ areálu kláštera probíhá již od roku 1990, kdy byl klášter navrácen řádu. Řeholníci postupně obnovují kulturní i duchovní tradici kláštera. V první fázi obnovy došlo k rekonstrukci a restauraci hospodářských budov, kostela, vybudování infrastruktury a dalším významným změnám.¹³¹

V letech 2010-2015 probíhal v okolí kláštera rozsáhlý archeologický výzkum. Archeologové zde objevili unikátní pohřebiště s dvacítkou hrobů, pocházejících z konce 12. či počátku 13. století, keramické střeby, gotické stavební prvky a renesanční kachle,¹³² ale mimo jiné i pěchotní munici a dělostřelecké náboje z druhé světové války.¹³³

V roce 2015 byly dokončeny opravy, jejichž cílem bylo navrátit klášteru podobu, jakou měl na počátku 20. století, když byl ještě udržován a vytvořit zde moderní vzdělávací centrum nazvané Hroznatova akademie (viz Přílohy č. 24 a 27). Nyní je součástí areálu řada dílen (sochařská, keramická), hudební zkušebny či výtvarný sál. Jedná se o největší investici v novodobé historii kláštera, z velké části se na projektu podílela Evropská unie. Celková investice se vyšplhala na 500 milionů korun.¹³⁴

Klášter v Teplé je oblíbeným turistickým cílem. Ročně jej navštíví 25 tisíc lidí. Návštěvníci mají možnost navštívit tři různé prohlídkové okruhy.

¹²⁹ HLINOMAZ, M. *Klášter premonstrátů Teplá*, s. 233.

¹³⁰ Podrobněji: MARŠÍK, V. a kol. *Projekt vzorové obnovy 2008-2015. Klášter premonstrátů Teplá*. Praha: JAKURA, 2015. ISBN 978-80-905725-6-0.

¹³¹ Rekonstrukce a projekty stavební obnovy kláštera od 1990 do roku 2011[online]. [cit. 20.3. 2016]. Dostupné z: <http://klastertepla.cz/projekty-obnovy/rekonstrukce-a-projekty-obnovy-klastera-1990-2011.html>.

¹³² Stavební úpravy a archeologický průzkum kláštera Teplá. In: iDnes.cz[online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: http://vary.idnes.cz/stavebni-upravy-a-archeologicky-pruzkum-klastera-tepla-p2k-/vary-zpravy.aspx?c=A140627_2077440_vary-zpravy_slv.

¹³³ Klášter v Teplé ukryval munici. In: iDnes.cz[online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: http://vary.idnes.cz/klaster-v-teple-ukryval-munici-dmg-/vary-zpravy.aspx?c=A141219_095738_vary-zpravy_mav.

¹³⁴ Obnova kláštera v Teplé za 500 milionů byla dokončena. Pro pamatky.info[online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.propamatky.info/cs/zpravodajstvi/karlovarsky-kraj/opravene-pamatky/obnova-klastera-v-teple-za-500-milionu-byla-dokoncena/2761/>.

⑩ **Prohlídka kostela a sbírku exponátů klášterního muzea**

⑩ **Život v barokním klášteře** – ukázka života řeholních kanovníků v období baroka

⑩ **Svět pod klášteřem** – návštěvníci mají možnost podívat se do unikátního klášterního štolového systému

Ve sklepení návštěvníci navíc mohou shlédnout **Expozici archeologických nálezů a historického vývoje kláštera**. Zejména pro rodiče s dětmi je určena naučná stezka v klášterním parku (viz Příloha č. 25). V plánu je v roce 2016 otevřít další prohlídkovou trasu s názvem **Objevená minulost, středověký klášter**.¹³⁵

Tepelský klášter je také centrum celé řady duchovních a kulturních událostí. Každý rok se v polovině července v areálu kláštera koná Pout' k blahoslavenému Hroznatovi, patronu politických vězňů a plzeňské diecéze. Tato událost nabízí bohatý program a účastní se jí celá řada významných hostů, zejména z řad vězňů z období nacismu a komunismu. Dále vždy v září tradičně koná Diecézní pout' (viz Příloha č. 26).¹³⁶ Veřejnost má možnost zúčastnit se veřejné mše každou sobotu v 15:30 a neděli v 10:00. Po sobotní mši je možné osobně pohovořit s bratry premonstráty.¹³⁷

Kromě kláštera spravují tepelští premonstráti další farnosti (Teplá-město, Mariánské Lázně, Konstantinovy Lázně a Bečov nad Teplou) a třináct filiálních kostelů v okolí.¹³⁸

8.3 Studentská debata s opatem Filipem Zdeňkem Lobkowiczem, O.Praem.

Dne 15. března 2016 se na půdě Filozofické fakulty Západočeské fakulty v Plzni uskutečnila studentská debata s opatem tepelského kláštera Filipem Zdeňkem Lobkowiczem, O.Praem (viz Příloha č. 28). Po téměř hodinové přednášce, ve které opat shrnul vývoj kláštera i samotného řádu, následoval prostor pro dotazy.

První dotaz se týkal počtu řeholníků v tepelské kanonii. Opat uvedl, že tepelská kanonie má 14 členů, z toho 4 žijí přímo v klášteře a ostatní spravují farnosti v okolí např. v Mariánských Lázních. Společně se však schází, tak často, jak jen je to možné.

¹³⁵ Poznávací prohlídky [online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: <http://klastertepla.cz/hroznatova-akademie/poznavaci-prohlidky.html>.

¹³⁶ Poutní místo [online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.klastertepla.cz/duchovni-sluzba/poutni-misto.html>.

¹³⁷ Bohoslužby klášter [online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.klastertepla.cz/duchovni-sluzba/bohosluzby-klaster.html>.

¹³⁸ Farnosti [online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: <http://klastertepla.cz/duchovni-sluzba/farnosti.html>.

Dále přítomné zajímalo, co vede mladého člověka k tomu, aby vstoupil do kláštera, a jaké podmínky musí splnit. Na první část otázky se opat zdráhal odpovědět s tím, že je to věc velice osobní, ale podrobně vysvětlil proces, kterým musí noví členové projít, než se stanou členy kanonie. V návaznosti na to, padla otázka ohledně možnosti přestupu z jednoho kláštera do druhého. Odpověď zněla, že přestupy možné jsou, ale vždy musí odpovídat kanonickému právu a v historii řádu se stalo několikrát, že člen řádu, dokonce i po složení doživotního slibu klášter navždy opustil. Následovala otázka týkající se příležitostí, při kterých musí řeholníci nosit tradiční oděv. Řeholní oděv by měli premonstráti nosit pořád, ale z praktických důvodů lze nosit též farářský oděv (v tomto oděvu přišel i sám opat). Další dotaz se týkal financování kláštera. Prostředky pocházejí z tržeb veřejných prohlídek a od samotných řeholníků, kteří pobírají farářský plat. Přítomné zajímalo, jaký vztah mají premonstráti s ostatními řeholními či mnišskými řády. Z opatovy odpovědi bylo zjevné, že zde nepanuje žádná konkurence a řády spolu spolupracují. Pravidelně se např. scházejí s biskupem plzeňské diecéze Mons. Radkovským.

Opat nastínil i rozdíly mezi jednotlivými řády. Premonstrátský řád není řádem mnišským, neboť mnišské řády žijí mimo veřejný život. Mnišským řádem je například řád benediktinů. Naproti tomu premonstráti žijí v kontaktu s lidmi mimo klášter. Evangelium je pro všechny řády stejné, v centru je vždy Kristus, avšak každý řád jej pojímá v jiné formě a má také svá specifika. Jeden z posledních dotazů se týkal obnovy zaniklých klášterů. Dle opata není reálné, že k jejich obnově dojde. Velkým problémem je totiž nízký počet řeholníků. Jak uvedl, první pokusy o obnovení probíhaly v srdci řádu, opatství v Prémontré. Pokusy se však nezdařily. Uvedl, že podobný počín probíhá v současné době v Magdeburku. Aktuální dotaz byl namířen na diskuzi o církevních restitucích. Podle opata by si měl stát uvědomit, že se církev nesnaží nijak obohatit, ale naopak usiluje o záchranu památek. Vinou státu prý příliš mnoho památek chátrá. Poslední dotaz se týkal uprchlické krize a zda by byli tepelští premonstráti ochotni přijmout část uprchlíků do kláštera. Opat podotknul, že nejspíš ne a řekl, že otázka přijímání uprchlíků je spíše aktuální v sousedním Německu, než v naší zemi, ale zároveň krizi označil jako „bolest celé Evropy“ a zmínil paralelu se stěhováním národů.

9 Sestry premonstrátky

Již od počátku založení řádu přijímal Norbert do společenství ženy, které nejdříve odděleně žily v Premontre a poté zakládaly vlastní domy. Jejich posláním byla kromě modliteb péče o poutníky, nemocné a chudé, věnovaly se též šití řeholních oděvů a výchově mladých dívek. První premonstrátkou byla blahoslavená Rikvera. Po smrti manžela věnovala své věci chudým a založila pro ně v Premontre špitál.¹³⁹

První kanonie sester premonstrátek na našem území vznikla záhy po příchodu premonstrátů do Čech v Doksanech (viz Příloha č. 29). Byla podřízena strahovským opatům a tvořily ji sestry z porýnského Dünnwaldu. Kolem poloviny 12. století byly založeny kanonie v Louňovicích pod Blaníkem, v Dolních Kounicích na Moravě a v Chotěšově (viz Příloha č. 30). Roku 1782 byly kanonie v Doksanech¹⁴⁰ a v Chotěšově¹⁴¹ zrušeny. Premonstrátky oblékají bílý hábit, škapulíř, bílý pás a bílý či černý závoj.¹⁴²

Během druhé světové války došlo k rozdělení kongregace na dvě provincie – českomoravskou se sídlem na Svatém Kopečku a slovenskou se sídlem ve Vrbové u Piešťan.¹⁴³ Sestry byly vyhnány z domů, které ležely na území Sudet, na Svatý Kopeček se nastěhovaly německé dívky se svými vychovatelkami a domy byly zabrány pro účely Říše.¹⁴⁴ Českomoravská provincie má své sídlo v Norbertinu na Svatém Kopečku u Olomouce (viz Příloha č. 31). Dále se dělí na dvě komunity – na Svatém Kopečku a v Humpolci.

Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku byla založena roku 1902. Zakladatelem Kongregace je strahovský premonstrát Vojtěch Frejka. Sestry se staraly hlavně o sirotky a postupem času vznikaly filiální domy – sirotčinec ve Vésce a v Dolanech u Olomouce, ústav pro zmrzačené v Tršicích u Olomouce, dále školky, opatrovny v Němčicích na Hané a mnoho dalších.

¹³⁹ SESTRY PREMONSTRÁTKY. *K 95. Výročí Kongregace*, s. 5-6.

¹⁴⁰ K obnově komunity v Doksanech došlo v roce 1998, zdejší sestry se v současné době věnují šití liturgických oděvů. Část areálu je bohužel v havarijním stavu a je uvedena na seznamu ohrožených památek Národního památkového úřadu.

¹⁴¹ Po zrušení kláštera Josefem II. byl klášter dlouhá léta majetkem rodu Thurn-Taxisů, kteří jej pronajímali sestrám řádu Navštívení Panny Marie. Po konfiskaci ve 20. letech minulého století se z kláštera stal starobinec a později posloužil Československé armádě. Od roku 2002 je vlastníkem konventu obec Chotěšov a Biskupství plzeňské.

¹⁴² JIRÁSKO, L. *Církevní řády a kongregace v českých zemích*, s. 154.

¹⁴³ Tamtéž, s. 146.

¹⁴⁴ VLČEK, V. *Ženské řehole za komunismu*, s. 275.

Od roku 1926 Kongregace díky biskupskému schválení působila po celém území republiky.¹⁴⁵

Mateřinec na Svatém Kopečku byl vybudován ve 30. letech 20. století. Významnou osobností Kongregace byla představená M. Bronislava Večerková (1919-1941). Činnost sester byla násilně přerušena kvůli komunistickému režimu v 50. letech a sestry byly odvečeny do internačních táborů v Nové Říši a poté do Broumova. Některé sestry byly uvězněny, jiné byly nuceny pracovat např. v textilní továrně. Až do roku 1968 nesměly sestry přijímat nové členky. Po revoluci byla činnost sester premonstrátek obnovena.¹⁴⁶

Na Svatém Kopečku působí v současnosti 15 řádových sester (viz Příloha č. 32). Od roku 2005 se v areálu nachází Dům sv. Norberta, který poskytuje pečovatelskou službu pro seniory a handicapované. V roce 2009 zde bylo vybudováno víceúčelové centrum Norbertinum, které nabízí celou řadu duchovních a vzdělávacích programů, pronájem prostor na školení či semináře a také ubytování pro poutníky, či studentky a pracující ženy. V druhé komunitě v Humpolci u Pelhřimova sestry rovněž pečují o seniory, v Domově blahoslavené Bronislavy.¹⁴⁷

10 Významní představitelé řádu

10.1 Blahoslavený Hroznata z Ovence

Datum narození není přesně známo, ale badatelé se domnívají, že se narodil kolem roku 1160-1170. Hlavním zdrojem informací o Hroznatově životě je považována legenda *Život bratra Hroznaty (Vita fratris Hroznatae)*, sepsaná v roce 1259. Existuje hypotéza o Hroznatově původu, která tvrdí, že byl pokrevně souzněný s Přemyslovci. Tato hypotéza se opírá o určité rodové znaky – fyzickou podobu lebky a vysoký vzrůst (viz Příloha č. 33).¹⁴⁸

Značnou část života strávil Hroznata v Krakově u své sestry Vojslavy, kde se mu přihodila zvláštní událost. Jednou při koupání ho strhl proud řeky Visly, pomoc přišla až po několika hodinách, ale Hroznata přežil.

¹⁴⁵ VLČEK, V. *Ženské řehole za komunismu*, s. 274.

¹⁴⁶ SESTRY PREMONSTRÁTKY. *K 95. Výročí Kongregace*, s. 7-12.

¹⁴⁷ Premonstratky.cz [online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.premonstratky.cz/index.htm>.

¹⁴⁸ HLINOMAŽ, M. *Klášter premonstrátů Teplá*, s. 14-15.

Svoji záchranu připisoval zjevení Panny Marie, která prý nad ním držela ochrannou ruku.

Hroznata byl velmi zbožný člověk a díky svému smyslu pro spravedlnost a oddanost panovníkovi byl velmi oblíben u dvora. Spravoval také rozsáhlý majetek, který zdědil po otci. Po smrti manželky a syna se vydal jako rytíř k třetí křížové výpravě, ale záhy od tohoto rozhodnutí upustil a odjel do Říma vysvětlit své počínání papeži. Papež Celestin III. Hroznatovi dal na výběr, buď se zúčastní jiného tažení, nebo vykoná jiný dobrý skutek. A tak Hroznata roku 1193 založil premonstrátský klášter v Teplé. O dva roky později se chystal na další výpravu a při této příležitosti sepsal závět', která se stala zakládací listinou kláštera, a stanovovala, že v případě Hroznatovi smrti klášter bude náležet premonstrátským řeholníkům. Po další neúspěšné účasti v křížové výpravě založil protějšek tepelského kláštera - klášter premonstrátek v Chotěšově,¹⁴⁹ kam se uchýlily sestry z Doksan, mezi nimi i Hroznatova sestra Jitka a později i ovdovělá Vojslava.¹⁵⁰

V této době se vydal Hroznata do Říma naposledy, kde z rukou papeže Inocence III. přijal řádový oděv. V klášteře v Teplé přijal funkci probošta, ale kvůli neshodám s opatem Janem na čas klášter opustil, nakonec byl ale povolán zpět.

V roce 1217 byl Hroznata zajat neznámými nepřáteli, odvezen do Německa a po tepelských premonstrátech bylo požadováno výkupné. Hroznata údajně výkupné za sebe odmítl, ačkoliv ve vězení trpěl. Tepelský opat výkupné poslal, ale Hroznata 14. července 1217 zemřel a tak tepelští premonstráti obdrželi pouze mrtvé tělo. Jeho tělo bylo pohřbeno před hlavním oltářem klášterního chrámu.¹⁵¹ V roce 1897 byl Hroznata papežem Lvem XIII. uznán jako blahoslavený.¹⁵²

V roce 1950 došlo ke zrušení kláštera a vpádu československých vojsk do objektu. Díky tepelskému faráři P. Metoději Cetlovi, jenž údajně směnili s velícím důstojníkem Hroznatovy ostatky za dvě lahve slivovice, se podařilo ostatky odnést do kostela sv. Jiljí v Teplé. V roce 1993 u příležitosti 800. výročí založení kláštera byly Hroznatovy ostatky vráceny zpět do klášterního kostela, kde jsou dodnes. Blahoslavený Hroznata je českým zemským patronem a patronem politických vězňů.¹⁵³

¹⁴⁹ Podrobněji: HLINOMAZ, M. Klášter premonstrátek Chotěšov. České Budějovice: Vedita, 2009. ISBN 978-80-86829-46-3.

¹⁵⁰ BUBEN, M. M. KUČERA, R. KUKLA, O. A. *Svatí spojují národy*, s. 105-107.

¹⁵¹ HLINOMAZ, M. *Klášter premonstrátů Teplá*, s. 9-10.

¹⁵² Tamtéž, s. 21.

¹⁵³ BUBEN, M. KUČERA, R. KUKLA, O. *Svatí spojují národy*, s. 109.

V roce 1997 papež Jan Pavel II. prohlásil blahoslaveného Hroznatu za patrona plzeňské diecéze.¹⁵⁴

Při příležitosti diecézní poutě v Teplé, zahájil plzeňský biskup Mons. František Radkovský v roce 2004 svatořečení blahoslaveného Hroznaty za účasti generálního postulátora řádu premonstrátů – P. Gabriela Wolfa, O.Praem. První fáze procesu probíhala ve znamení shromažďování informací o Hroznatově životě, činech a zázracích. Poté se podklady předali k posouzení Kongregaci pro blahořečení a svatořečení ve Vatikánu.¹⁵⁵

10.2 Josef Vojtěch Sedláček

Josef Vojtěch Sedláček se narodil 24. února 1785 v Čelákovcích (viz Příloha č. 34). Vystudoval v Praze gymnázium, později promoval na filozofické fakultě a vstoupil do řádu premonstrátů. V letech 1807-1810 pobýval v noviciátu v Teplé. Po absolvování studia teologie byl téhož roku jmenován profesorem matematiky ve Filozofickém ústavu v Plzni. Během své profesorské praxe si začal uvědomovat, že děti pocházející z českých rodin nemají vyhovující podmínky pro vzdělávání. Rozhodl se tedy češtinu vyučovat a začal šířit mezi žáky české knihy a články z časopisů. V roce 1816 začal češtinu také studovat. V Plzni se mu podařilo vybudovat českou obecnou školu.¹⁵⁶

Díky faráři A.J. Puchmajerovi se Sedláček seznámil s předními českými obrozenci, se kterými úzce spolupracoval. V roce 1820 byl Sedláček oceněn zemskou vládou za svůj přínos v oblasti výuky češtiny.¹⁵⁷ Kromě toho se podílel na rozvoji českého divadelnictví a stál u zrodu Národního divadla v Praze. V roce 1818 spolu s Puchmajerem založili první český čtenářský spolek a Sedláček se i nadále podílel na založení několika dalších čtenářských a vzdělávacích spolků. Stal se autorem několika oslavných básní (*Hymnus na Alexandra I., Óda za příčinou vydaného prohlášení o založení Českého musea, Vlastenec, Na Plzeň* a další), přírodovědeckých textů (např. o geometrii) a textů historických, ve kterých oslavoval dějiny Plzně a historická díla z významných dob Čech (Paměti Plzeňské, Zlomky z popsání cesty do Řezna).

¹⁵⁴ HLINOMAZ, M. *Klášter premonstrátů Teplá*, s. 21-23.

¹⁵⁵ V Teplé byl zahájen diecézní proces svatořečení bl. Hroznaty. In: *Církev.cz* [online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.cirkev.cz/archiv/040914-v-teple-byl-zahajen-diecezni-proces-svatoreceni-bl-hroznaty>.

¹⁵⁶ J.V.Sedláček – stálý mariánskolázeňský host. *Hamelika*. 15.4. 2006, 4(31), s. 59-60.

¹⁵⁷ RYBIČKA, A. Josef Vojtěch Sedláček. *Světlozor*. 29.7. 1881. 31(15), s. 373-374.

Za zmínku stojí také jeho pokus o vytvoření české vědecké terminologie v oborech jako je matematika a fyzika.

Ačkoliv jeho obrozenecká činnost byla velmi hodnotná, byl také často kritizován Jungmannovci. Podle nich byly jeho texty napsány nemoderně a konzervativně, což může být důvodem, proč ke konci života publikoval v němčině. Je známo, že Sedláček často pobýval v Mariánských Lázních a setkával se jak s doktorem Nehrem, tak s opatem Reitenbergerem.

Josef Vojtěch Sedláček zemřel 2. února 1836 v Plzni ve věku nedožitých 51 let.¹⁵⁸ Dnes v Plzni v Sedláčkově ulici sídlí Filozofická fakulta Západočeské univerzity.

10.3 Bohumil Vít Tajovský

„Skrze bližního svého sloužit Bohu.“¹⁵⁹

Bohumil Vít Tajovský se narodil v roce 1912 nedaleko Havlíčkova Brodu (viz Příloha č. 35). Po úspěšném absolvování gymnázia v roce 1931 se rozhodl pro teologii a nastoupil do semináře v Hradci Králové. Roku 1934 byl poslán na praxi jako novic do želivského kláštera a téhož roku vstoupil do řádu premonstrátů. O tři roky později byl vysvěcen na kněze. V želivském klášteře zastával pozici knihovníka a archiváře.

Po složení profesorských zkoušek působil jako učitel na gymnáziu v Humpolci, po únorových událostech roku 1948 však musel gymnázium opustit. V témže roce se stal ve svých 36 letech opatem želivského kláštera. V lednu 1950 byl neprávem zatčen a označen za nepřítele státu. Tajovský byl podezřen ze spoluúčasti na tzv. číhošťském zázraku, z předávání tajných informací během své návštěvy generální kapituly v Římě či z připravování ozbrojeného převratu. Soud se uskutečnil bez účasti veřejnosti, či příbuzných a známých obviněných. Tajovský byl odsouzen za zločin velezrady, vyvědačství a organizování ozbrojeného převratu na dvacet let vězení. Spolu s ním byli kromě příslušníků řádů františkánů, jezuitů, redemptoristů a dalších, odsouzeni i premonstráti – opat kláštera v Nové Říši Augustin Machalka a člen řádu Stanislav Barták. Z vězení byl propuštěn díky amnestii v roce 1960, ale nesměl vykonávat kněžskou funkci ani žádnou veřejnou funkci a byl neustále pronásledován státní bezpečností.

Do funkce opata želivského kláštera se vrátil po listopadových událostech roku 1989.¹⁶⁰

¹⁵⁸J.V.Sedláček – stálý mariánskolázeňský host. *Hamelika*. 15.4. 2006, 4(31), s. 59-60.

¹⁵⁹ZAVŘEL, M. *Vít Tajovský, opat želivského kláštera*, s. 7.

Bohumil Vít Tajovský zemřel v roce 1999, ale ještě před smrtí stihl převzít Řád Tomáše Garrigua Masaryka.

V roce 2012 uplynulo 100 let od jeho narození a želivští premonstráti uspořádali na památku několik akcí, včetně konference a věnován mu byl i tehdejší ročník festivalu Musica Figurata.¹⁶¹

10.4 Heřman Josef Tyl

Heřman Josef Tyl se narodil roku 1914 v Cakově u Olomouce (viz Příloha č. 36). Po maturitě na gymnáziu v Prešově se stal premonstrátským novicem v Nové Říši a o pět let později byl vysvěcen na kněze. Během druhé světové války byl zatčen gestapem a umístěn do vězení v Jihlavě a Brně. Později byl přesunut do koncentračního tábora Osvětim a Buchenwald. Po válce se Tyl do Nové Říše vrátil jakožto administrátor zdejší farnosti, ale o rok později přesídlil do kláštera v Teplé, kde se stal převorem, náležela mu však stejná práva jako opatovi.¹⁶² Tyl se v Teplé podílel na převozu německých členů konventu do kláštera premonstrátů ve Speinshartu a v témže roce se zasloužil o oblačka nových českých noviců.¹⁶³ V roce 1950 byl spolu s dalšími příslušníky řádu zatčen. Po dobu osmi let vystřídal vězení ve Valdicích, Jáchymově, Leopoldově a na Mírově, nakonec byl roku 1958 podmíněčně propuštěn.¹⁶⁴ Po návratu z vězení se Tyl vrátil na Hanou do místa svého narození a pracoval zde v JZD. O deset let později, když se atmosféra ve státě uvolnila, bylo Tylovi opět umožněno pracovat v duchovní sféře. Zastával úřad administrátora v Bohuslavicích u Konic a později jakožto duchovní správce v Mariánských Lázních. V roce 1974 byl Tylovy vydán zákaz kněžského působení. Tyl si v této době vzpomněl na svého spoluvězně Gustáva Husáka a požádal ho o pomoc. Husák rozhodnutí režimu neodvrátil, ale poskytl Tylovi ubytování na faře v Bítově u Vranovské přehrady. Povolení se Tyl dočkal až v roce 1987.¹⁶⁵

V roce 1989 byl zvolen opatem v Teplé, avšak tou dobou Tyl již trpěl sklerózou a funkce se musel o tři roky později vzdát. Heřman Josef Tyl zemřel v roce 1993 v

¹⁶⁰ Tamtéž, s. 3-14.

¹⁶¹ Premonstráti v Želivě vzpomínají na opata Tajovského. In: ČT24[online]. 3.3.2012[cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/1187300-premonstrati-v-zelive-vzpominaji-na-opata-tajovskeho>.

¹⁶² TYL, J.H. *Psancem*, s. 190.

¹⁶³ HLINOMAZ, M. *Klášter premonstrátů Teplá*, s. 82.

¹⁶⁴ TYL, J.H. *Psancem*, s. 190.

¹⁶⁵ HLINOMAZ, M. *Klášter premonstrátů Teplá*, s. 85-86.

Mariánských Lázních.¹⁶⁶

Kanonie premonstrátů v Teplé uspořádala k příležitosti 100 let od narození Heřmana Josefa Tyla dne 30. srpna 2014 vzpomínkovou akci, jejíž součástí byla polední mše, setkání s pamětníky a četba textů Heřmana Josefa Tyla. Program ukončila mše svatá v klášterním kostele.¹⁶⁷

¹⁶⁶ TYL, J.H. *Psancem*, s. 190.

¹⁶⁷ 100. výročí narození opata Heřmana Josefa Tyla O.Praem.[online]. [cit. 21.3. 2016].

Dostupné z: <http://www.bip.cz/100-vyroci-narozeni-tepelskeho-opata-hermana-josefa-tyla-o-praem>.

11 ZÁVĚR

Cílem práce bylo zachytit historii a současnost řádu premonstrátských řeholních kanovníků v Čechách, přiblížit jejich život a představit významné osobnosti řádu.

Řád premonstrátů působí v Čechách od 12. století a na svou dobu byl poněkud netradiční. Narozdíl od jiných řeholních či mnišských řádů, bylo záměrem zakladatele řádu, Norberta z Xanten, vytvořit takový řád, jehož komunity nebudou pouze uzavřeny v klauzuře, ale aktivně se budou podílet na společenském dění. V České republice v současnosti najdeme čtyři kanonie, které sdružují jednotlivé kláštery, fary apod.

Hlavním problémem řádu v současné době, je nedostatek řeholníků, kteří by mohli přispět k obnově zaniklých objektů a tak řada domů chátrá nebo je ve vlastnictví obcí či měst. Příčinou může být i fakt, že Česká republika patří k nejateističtějším zemím na světě. Proč tomu tak je, by mohlo být obsahem další práce. Důvodem může být dlouholetá vláda komunistického režimu či další období v českých dějinách, během nichž docházelo k oslabení vlivu církve. Dalším problémem je otázka církevních restitucí. Některé požadavky na vrácení objektů patřících premonstrátům zůstávají prozatím nevyslyšeny nebo jsou předmětem soudních sporů. Premonstráti se snaží navrácené konventy rekonstruovat, zpřístupňovat návštěvníkům a některé objekty pronajímat za účelem získání potřebných financí na další rozvoj svých domů.

Premonstrátské kláštery jsou oblíbenými turistickými cíli nejen kvůli veřejnosti přístupným prohlídkám a expozicím, ale také z důvodu častého pořádání kulturních akcí např. koncertů, besed, poutí apod. V řadě z nich byla vytvořena vzdělávací centra pro mládež, kde se pořádají různé workshopy a akce pro děti.

Premonstráti jsou příkladem toho, že i v dnešní době lze skloubit duchovní život s laickým, a i lidé, kteří nejsou věřící, mají dveře k premonstrátům otevřené. Kromě duchovní správy se premonstráti zabývají celou řadou činností. Sestry premonstrátky pečují o seniory a handicapované, věnují se výrobě bylinných přípravků a šití liturgickým oděvů. Bratři premonstráti se kromě duchovní správy aktivně podílejí na vzdělání mládeže, pořádají dětské tábory a zmíněné kulturní akce pro veřejnost.

Autorka si je vědoma, že množství dostupných informací by umožnilo vypracovat rozsáhlejší práci. Přesto bylo v textu použito mnoho elektronických zdrojů z důvodu mnohdy nedostatečného popsání či vysvětlení některých témat v odborné literatuře. Informace o současném dění v jednotlivých kanoniích byly získány přímo na

webových stránkách kanonií, popř. v elektronických časopisech. V případě hlubšího zájmu o jednotlivá témata či místa, autorka připojila odkazy na vhodnou literaturu.

V práci byla použita metoda komparace zejména v souvislosti s jinými řeholními či mnišskými řády. Analýzou odborných zdrojů se autorka pokusila zobrazit premonstrátský řád jako pevnou a pospolitou komunitu, která disponuje určitým řádem a strukturou a která se nejen v dějinách, ale i v současnosti stala důležitou součástí společnosti.

12 RESUMÉ

The main purpose of this work was to map a formation and impact of the Premonstratensians Order in the Czech territory. The authoress wanted to show the religious life, subscribe his history from the past to the present and to show the basic features of the Order. Then to introduce famous members and to find problems of the Order, if there is any.

The Canons Regular of Prémontré are also known as the Premonstratensians or the Norbertines, according to their founder. The founder of the order - St. Norbert, wanted to found a religious order, which was different than any other order in his era. Unlike the other orders, the Premonstratensians are known as a community, which is open to people, who live outside of the monastery. This way of life is called *vita mixta* and it permits a cooperation with these people. Their mission is to adore the God and to be here for their neighbours. They submit their life to Rule of St. Augustine, which means that they live in poverty, celibacy and obedience to God. Spirituality is a part of their way to God aswell. Propably the most important is a need of community, contemplation, stable home and an action.

The Premonstratensians have many activities nowadays. They are spiritual managers but they are also active in education or they organize concerts or pilgrimages. The Premonstrate sisters usually take care of pensioners and people with a handicap.

One of the puropses was to find problems of the Order. The biggest problem is, that there is still less and less candidates for regular life. That is the reason, why so many Premonstrate object are not occupied. The next problem is connected with the restitutions of property. Many people think, that the church wants to enrich herself. The truth is, that the Premonstrates want to rescue as many objects as possible.

The authoress used a comparison method, whe she compared the Premonstrates with other religous orders. Through the analysis of vocational sourses she tried to show the Order as a gregarious community, which has its place in our social life.

13 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BUBEN, M.M. KUČERA, R. KUKLA O.A. *Svatí spojují národy*. Praha: Panevropa, 1995. ISBN 80-85846-00-4.

FRANK, K.S. *Dějiny křesťanského mnišství*. Praha-Břevnov: Benediktinské arcidiocésní ústředí sv. Vojtěcha a sv. Markéty, 2003. ISBN 80-902682-8-5.

HANUŠ, J. *Tradice českého katolicismu ve 20. století*. Brno: CDK, 2005. ISBN 80-7325-036-5.

HLINOMAZ, M. *Kláster premonstrátů Teplá*. Karlovy Vary: Státní okresní archiv Karlovy Vary, 2003. ISBN 80-239-0337-3.

JIRÁSKO, L. *Církevní řády a kongregace v českých zemích*. Praha: Fénix, 1991. ISBN 80-85245-11-6.

J.V.Sedláček – stálý mariánskolázeňský host. *Hamelika*. 15.4. 2006, 4(31), s. 59-60.

KADLEC, J. *Přehled českých církevních dějin*. Praha: Zvon, 1991. ISBN 80-7113-004-4.

KAPLAN, K. *Stát a církev v Československu 1948-1953*. Brno: Doplněk, 1993. ISBN 80-85765-27-6.

KEJŘOVÁ, I. *Strahovský klášter*. Praha: V Ráji, 2008. ISBN 978-80-86758-52-7.

KRÜGER, K. *Řády a kláštery*. Praha: Slovart, 2008. ISBN 978-80-7391-121-8.

LAWRENCE, H. *Dějiny středověkého mnišství*. Praha: Vyšehrad, 2001. ISBN 80-7021-536-4.

PALKA, B. *Premonstrátský klášter Panny Marie s kostelem sv. Petra a Pavla v Nové Říši*. Brno: Fotep, 2002. ISBN 80-902921-4-3.

PÍŤHA, P. *Svatý Norbert*. Praha: Zvon, 1990. ISBN 80-7113-012-5.

RYBÍČKA, A. Josef Vojtěch Sedláček. *Světazor*. 29.7 1881. 31(15), s. 373-374.

SESTRY PREMONSTRÁTKY. *K 95. výročí Kongregace*. Mladá Vožice: Kongregace sester premonstrátek, 1997. s.31.

SUCHÁN, M. F, 2012. Základní kameny premonstrátské spirituality. In: *Slánské rozhovory 2012*. Slaný: Město Slaný, s. 19-20. ISBN 978-80-905609-0-1.

TYL, J. H. *Psancem*. Třebíč: Arca JiMfa, 1995. ISBN 80-85766-62-0.

VAŠKO, V. *Neumlčená. Kronika katolické církve po druhé světové válce II*. Praha: Zvon, 1990. ISBN 80-7113-035-4.

VLČEK, P. a kol. *Encyklopedie českých klášterů*. Praha: Libri, 1998. ISBN 80-85983-17-6.

VLČEK, V. *Ženské řehole za komunismu*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2003. ISBN 80-7699-195-7.

ZAVŘEL, M. *Vít Tajovský – opat želivského kláštera*. Havlíčkův Brod: Miroslav Zavřel, 1990.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

Places [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z:

<http://www.premontre.org/chapter/cat/places>.

Who are the Premonstratensians? [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z:

<http://www.premontre.org/chapter/cat/welcome/who-are-the-premonstratensians>.

Řádová pravidla[online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: <http://klastertepla.cz/klaster/rad-premonstratu/radova-pravidla.html?showall=1>.

Co je to bazilika minor? [online]. [cit. 20.3. 2016]. Dostupné z:

<http://www.zdarskefarnosti.cz/kategorieklasterpage.aspx?IDKategorieKlaster=13>.

Formace[online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: <http://premonstrati.org/?s=formace>.

Order Governance [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z:

<http://www.premontre.org/chapter/cat/people/order-governance>.

Organizační struktura[online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z:

<http://premonstrati.org/?s=struktura>.

Spiritualita[online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: <http://premonstrati.org/?s=spiritualita>.

Společenství magnificat[online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z:

<http://klastertepla.cz/klaster/rad-premonstratu/spolecenstvi-magnificat.html>.

Pravidla členů premonstrátského třetího řádu při Královské kanonii premonstrátů na Strahově [online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z:

<http://www.strahovskyklaster.cz/webmagazine/page.asp?idk=325>.

Dějiny třetího řádu [online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z:

<http://www.strahovskyklaster.cz/webmagazine/page.asp?idk=323>.

III. mezinárodní setkání premonstrátských terciářů [online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z:

http://www.premonstratky.cz/aktuality_15.htm.

Naše činnost [online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z:

<http://www.zabrdovice.cz/cinnost.php>.

Klášter Rosa Coeli [online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z:

<http://www.dolnikounice.cz/klaster-rosa-coeli/d-78777/p1=4758>.

Premonstráti v Čechách a na Moravě [online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z:

http://www.svatykopecek.cz/main/index.php?page_file=premonstrati&sec=czech_county.

Premonstráti [online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z:
<http://www.strahovskyklaster.cz/webmagazine/page.aspx?k=325>.

Zákon č. 298/1990 Sb. O úpravě některých majetkových vztahů řeholních řádů a kongregací a arcibiskupství olomouckého [online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z:
<http://spcp.prf.cuni.cz/lex/298-90.htm>.

Obec Hradištko má vydat premonstrátům majetek, rozhodly soudy. In: ČT24[online]. 23.6.2014[cit. 9.3. 2016]. Dostupné z:
<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/1028619-obec-hradistko-ma-vydat-premonstratum-majetek-rozhodly-soudy>.

Hrozí obci u Prahy zánik? In: iDnes.cz[online]. 6.7.2014[cit. 9.3. 2016]. Dostupné z:
http://praha.idnes.cz/obec-hradistko-prisla-o-velkou-cast-sveho-majetku-f78-/praha-zpravy.aspx?c=A140702_2078849_praha-zpravy_bur.

Žádáme o vrácení 6000 hektarů polí a lesů, řekl opat strahovského kláštera. In: Novinky.cz[online]. 2.7.2013[cit. 20.3. 2016] Dostupné z:
<http://www.novinky.cz/domaci/306609-zadame-o-vraceni-6000-hektaru-poli-a-lesu-rekl-opat-strahovskeho-klastera.html>.

Česká republika [online].[cit. 21.3. 2016]. Dostupné z:
<http://www.premontre.org/chapter/cat/places/bohemica-circary/esk-republika/>.

Naše produkty [online].[cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: <http://zeliv.eu/klasterni-pivovar/nase-produkty>.

VÍTŮ, M., 2010. Želivský klášter je kulturní památkou. *Pelhřimovský deník*[online].[cit. 21.3. 2016]. Dostupné z:
http://pelhrimovsky.denik.cz/zpravy_region/20100208klaster_zeliv.html.

Bohoslužby [online].[cit. 9.3. 2016]. Dostupné z:
<http://klaster.novarise.cz/bohosluzby.php>.

Historie strahovského kláštera [online]. [cit. 25.3. 2016]. Dostupné z:
<http://www.strahovskyklaster.cz/historie-strahovskeho-klastera>.

Strahovský klášter. In: Národní památkový ústav [online].[cit. 20.3. 2016]. Dostupné z:
<http://monumnet.npu.cz/chruzemi/list.php?KrOk=&Nazev=strahov>.

Řeholní komunita [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z:
<http://www.strahovskyklaster.cz/reholni-komunita>.

Odkazy [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z:
<http://www.strahovskyklaster.cz/odkazy>.

Bazilika Nanebevzetí Panny Marie [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z:
<http://www.strahovskyklaster.cz/bazilika-nanebevzeti-panny-marie>.

Virtuální prohlídka [online]. [cit. 25.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.strahovskyklaster.cz/virtualni-prohlidka>.

Informace pro návštěvníky [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.strahovskyklaster.cz/obrazarna-a-historicke-saly-konventu-obnova-pamatek/obrazarna-a-historicke-saly/informace-pro-navstevniky>.

Sbírka na rekonstrukci Strahovské knihovny III. etapa. In: Královská kanonie premonstrátů na Strahově[online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.strahovskyklaster.cz/sbirka-na-rekonstrukci-strahovske-knihovny-iii-etapa>.

Filozofický sál Strahovské knihovny je jako vyměněný. In: ČT24[online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1299132-filozoficky-sal-strahovske-knihovny-je-jako-vymeny>.

Sbírka na rekonstrukci Strahovské knihovny III. etapa. In: Královská kanonie premonstrátů na Strahově[online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.strahovskyklaster.cz/sbirka-na-rekonstrukci-strahovske-knihovny-iii-etapa>.

Památník národního písemnictví[online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/>.

Ostatní aktivity v areálu [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.strahovskyklaster.cz/sprava-klastera/ostatni-aktivity-v-arealu>.

Klášteř premonstrátů Teplá [online]. [cit. 20.3. 2016]. Dostupné z: <http://monumnet.npu.cz/chruzemi/list.php?IdCis=NP%2C217&oTyp=&Limit=25>.

Rekonstrukce a projekty stavební obnovy kláštera od 1990 do roku 2011[online]. [cit. 20.3. 2016]. Dostupné z: <http://klastertepla.cz/projekty-obnovy/rekonstrukce-a-projekty-obnovy-klastera-1990-2011.html>.

Stavební úpravy a archeologický průzkum kláštera Teplá. In: iDnes.cz[online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: http://vary.idnes.cz/stavebni-upravy-a-archeologicky-pruzkum-klastera-tepla-p2k-/vary-zpravy.aspx?c=A140627_2077440_vary-zpravy_slv.

Klášteř v Teplé ukrýval municí. In: iDnes.cz[online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: http://vary.idnes.cz/klaster-v-teple-ukryval-munici-dmg-/vary-zpravy.aspx?c=A141219_095738_vary-zpravy_mav.

Obnova kláštera v Teplé za 500 milionů byla dokončena. Pro pamatky.info[online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.propamatky.info/cs/zpravodajstvi/karlovarsky-kraj/opravene-pamatky/obnova-klastera-v-teple-za-500-milionu-byla-dokoncena/2761/>.

Poznávací prohlídky [online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: <http://klastertepla.cz/hroznatova-akademie/poznavaci-prohlidky.html>.

Poutní místo [online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.klastertepla.cz/duchovni-sluzba/poutni-misto.html>.

Bohoslužby klášter [online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.klastertepla.cz/duchovni-sluzba/bohosluzby-klaster.html>.

Farnosti [online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: <http://klastertepla.cz/duchovni-sluzba/farnosti.html>.

Historie [online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.klasterchotesov.eu/?st=historie>.

Premonstratky.cz[online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.premonstratky.cz/index.htm>.

1144-1782 [online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.klasterdoksany.cz/1114.htm>.

Seznam ohrožených nemovitých památek [online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: <http://monumnet.npu.cz/ohr/ohrdetail.phpIdReg=131042&PrirUbytOd=03.05.1958&PrirUbytDo=22.02.2016&Limit=25>.

V Teplé byl zahájen diecézní proces svatořečení bl. Hroznaty. In: Církev.cz [online]. [cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.cirkev.cz/archiv/040914-v-teple-byl-zahajen-diecezni-proces-svatoreceni-bl-hroznaty>.

Premonstráti v Želivě vzpomínají na opata Tajovského. In: ČT24[online]. 3.3.2012[cit. 9.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/1187300-premonstrati-v-zelive-vzpominaji-na-opata-tajovskeho>.

100. výročí narození opata Heřmana Josefa Tyla O.Praem.[online]. [cit. 21.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.bip.cz/100-vyroci-narozeni-tepelskeho-opata-hermana-josefa-tyla-o-praem>.

14 PŘÍLOHY

Seznam příloh:

1. Premonstrátské kanonie ve světě
2. Zobrazení sv. Norberta z Xanten
3. Současný generální opat Thomas Handgrätinger
4. Horologium olomoucké
5. Pamětní deska s vyobrazením Jindřicha Zdíka
6. Klášter v Louce u Znojma
7. Klášter v Zábrdovicích u Brna
8. Klášter v Kounicích u Brna (Rosa Coeli)
9. Fotografie z procesu „Machalka a spol.“
10. Premonstrátské kláštery v České republice
11. Klášter Želiv
12. Kostel Narození Panny Marie v Želivu
13. Klášter Nová Říše
14. Kostel sv. Petra a Pavla v Nové Říši
15. Klášter na Strahově
16. Bazilika Nanebevzetí Panny Marie na Strahově
17. Teologický sál
18. Filozofický sál
19. Památník národního písemnictví
20. Kostel sv. Rocha (Galerie MIRO)
21. Strahovský opat Michael Josef Pojezdny, O.Praem.
22. Klášter Teplá
23. Kostel Zvěstování Panny Marie v Teplé
24. Budova Hroznatovy akademie
25. Naučná stezka v klášterním parku
26. Program Diecézní pouti (2015)
27. Tvořivé dílny v Hroznatově akademii
28. Tepelský opat Filip Zdeněk Lobkowicz, O.Praem.
29. Klášter Doksany
30. Klášter Chotěšov
31. Klášter na Svatém Kopečku u Olomouce

32. Sestry premonstrátky ze Svatého Kopečku
33. Předpokládaná podoba blahoslaveného Hroznaty z Ovence
34. Portrét Josefa Vojtěcha Sedláčka
35. Bohumil Vít Tajovský
36. Heřman Josef Tyl

Obrázek č. 1 – Premonstrátské kanonie ve světě (označeno červeně)

Premontre.org [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.premontre.org/chapter/cat/places/map-of-locations/>.

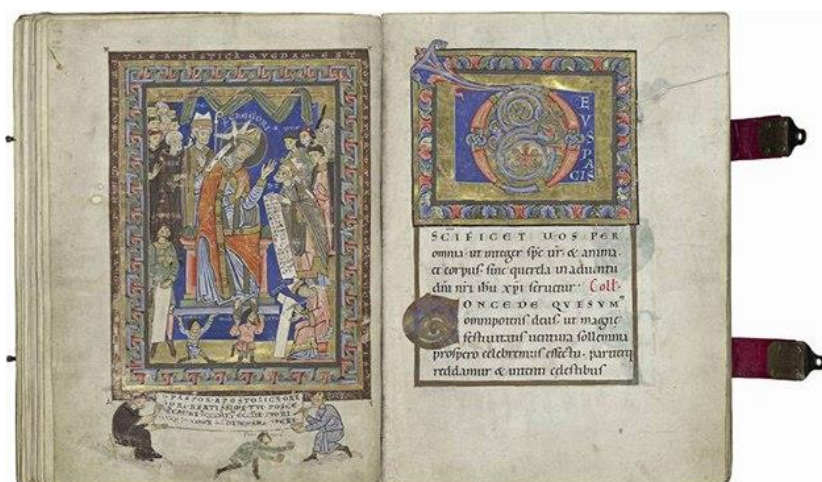
Obrázek č. 2 - Zobrazení sv. Norberta z Xanten

Strahovskyclaster.cz [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.strahovskyclaster.cz/rehole>.

Obrázek č. 3 - Současný generální opat Thomas Handgrättinger

Svjakub.cz [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: <http://old.svjakub.cz/foto3/premonstrati/02.jpg>.

Obrázek č. 4 – Horologium olomoucké

Rukopis z 12. století zobrazuje Jindřicha Zdíka (dole detail). Olomoucký kolektář byl součástí výstavy Jindřich Zdík – Olomoucký biskup v roce 2009 v Arcidiecézním muzeu v Olomouci. Během třicetileté války byl kolektář odcizen švédskými vojsky a dodnes je uložen v Královské knihovně ve Stockholmu.

Idnes.cz [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: http://kultura.zpravy.idnes.cz/zvlastni-kuryr-svedske-kralovske-rodiny-vratil-olomouci-vzacny-rukopis-1rg-/vytvarne-umeni.aspx?c=A090924_112747_vytvarneum_jaz.

Obrázek č. 5 - Pamětní deska s vyobrazením Jindřicha Zdíka

Deska se nachází v katedrále sv. Václava v Olomouci.

Wikipedia.org [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Jind%C5%99ich_Zd%C3%ADk#/media/File:Jindrich_Zdik_memorial_plaque_detail.jpg.

Obrázek č. 6 - Klášter v Louce u Znojma

Mujweb.cz [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z:

<http://mujweb.cz/apache/geocaching/louka1.jpg>.

Obrázek č. 7 – Klášter v Zábřevicích u Brna

Frypat.blog.cz [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z:
http://nd06.jxs.cz/346/760/07d96a7d5d_91972298_o2.jpg

Obrázek č. 8 - Kounicích u Brna (Rosa Coeli)

Czecot.cz [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.czecot.cz/results/zobrobr.php?w=st&id=463262&orig=1>

Obrázek č. 9 – Fotografie z procesu „Machalka a spol.“

Augustin Machalka (vlevo) a Bohumil Vít Tajovský (vpravo) jsou odsouzeni 5. dubna 1950 na 25 a 20 let vězení.

Idnes.cz [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: http://jihlava.idnes.cz/foto.aspx?r=jihlava-zpravy&c=A151219_2213665_jihlava-zpravy_mv.

Obrázek č. 10 - Premonstrátských kláštery v České republice (označeny červeně)

Premontre.org [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.premontre.org/chapter/europe-33.html>

Obrázek č. 11 - Klášter Želiv

Novinky.cz [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: http://media.novinky.cz/405/184057-top_foto1-kge50.jpg?1357300020.

Obrázek č. 12 - Kostel Narození Panny Marie v Želivu

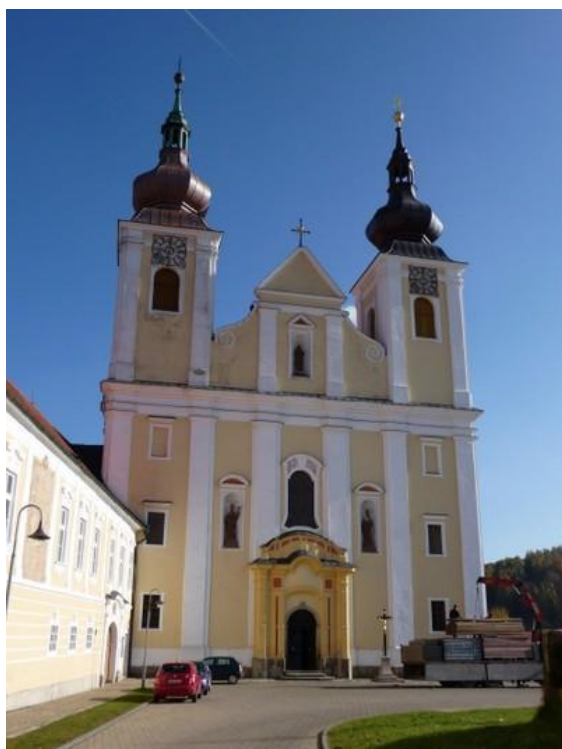
Zeliv.eu [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: <http://zeliv.eu/turisticky-portal/fotogalerie/klaster->

Obrázek č. 13 – Klášter Nová Říše

Dedictvivosociny.cz [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z:

http://www.dedictvivosociny.cz/files/_legacy1609/thumb-o/dsc09729_novarise_vyr2.jpg.

Obrázek č. 14 – Kostel sv. Petra a Pavla v Nové Říši

Dedictvivosociny.cz [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z:

http://www.dedictvivosociny.cz/files/_legacy577/thumb-o/003.jpg

Obrázek č. 15 – Strahovský klášter

Ceskatelevize.cz [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z:

http://img.ceskatelevize.cz/program/porady/1024681598/foto09/298323230620100_left.jpg?1316015730.

Obrázek č. 16 – Bazilika Nanebevzetí Panny Marie na Strahově

Strahovskyclaster.cz [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.strahovskyclaster.cz/bazilika-nanebevzeti-panny-marie>

Obrázek č. 17 – Teologický sál

Itras.cz [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: <http://itras.cz/fotogalerie/strahovsky-klaster/velke/strahovsky-klaster-mala-knihovna-jiri-strasek-001.jpg>

Obrázek č. 18 – Filozofický sál

Ceskatelevize.cz [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: http://www.ceskatelevize.cz/ct24/sites/default/files/styles/scale_1180/public/images/1391387-98297.jpg?itok=ikzrgbO8

Obrázek č. 19 – Památník národního písemnictví na Strahově

Prague.eu [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z: <http://www.prague.eu/file/edee/object/598/1.jpg>

Obrázek č. 20 – Kostel sv. Rocha (Galerie MIRO)

Prahaneznama.cz [online]. [cit. 11.3. 2016]. Dostupné z:

<http://www.prahaneznama.cz/advertorialy/kostel-sv-rocha-a-galerie-miro/>.

Obr. č. 21– Strahovský opat Michael Josef Pojezdný, O.Praem

Aktualne.cz [online]. [cit.11.3.2016]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/michael-pojezdny-opat-radu-premonstratu/r~i:photo:126592/r~i:article:600418/>.

Obrázek č. 22 – Klášter Teplá

Atlasceska.cz [online]. [cit.11.3.2016]. Dostupné z: http://www.images.atlasceska.cz/images/pamatky/velka/12354/v30459_Klaster-Tepla.jpg

Obrázek č. 23 – Kostel Zvěstování Panny Marie v Teplé

Hotelklastertepla.cz [online]. [cit.11.3.2016]. Dostupné z: http://www.hotelklastertepla.cz/wp-content/gallery/klaster/klaster_1.jpg.

Obrázek č. 24 – Budova Hroznotovy akademie

Foto autorka 26.3. 2016

Obrázek č. 25 – Naučná stezka v klášterním parku

Foto autorka 26.3. 2016

Diecézní pout'

v Teplé 5. 9. 2015

Program pro mládež 4. září:

18.00 společná večeře, promítání, objevování klášterního pokladu, duchovní slovo, adorace, modlitba

Program 5. září:

9.30 zahájení u kříže
 9.45 katecheze „Stávat se chlebem života“
P. Martin Sedláč OMI
 dětský program – připravují sestry salesiánky
 program pro mládež – přednáška o eucharistii
P. Bonaventura OFM

10.45 slavení eucharistie
Mons. František Radkovský a Mons. Reinhard Pappenberger

12.15 občerstvení

13.00-14.00 prohlídka nově opravených prostor kláštera

13.30 pokračování dětského programu (do 15.15)

14.00 dělený program:
 pro manžele „A naplnili džbány až po okraj...“ (sv. J 2,7)
P. Vlastimil Kadlec OMI
 adorace
 křížová cesta
 přednáška „Čemu jsem se naučil“
 (postřehy z devíti let života v islámském světě)
P. Günther Herbert Eckbauer OMI

15.30 eucharistické požehnání

Vystoupení kapel v rámci Pils Alive:
 9.00 – 9.30 Koinonia, Litice
 12.30 – 13.00 Koinonia, Litice
 13.15 – 14.15 Quo Vadis, Píseň
 14.30 – 15.15 Ptamínky, Klatovy

 www.bip.cz

Obrázek č. 26 – Program diecézní pouti (2015)

Klastertepla.cz[online],[cit.11.3.2016]. Dostupné z:

http://www.klastertepla.cz/media/k2/items/cache/73608782f50eb6af17bb69bdcd662692_XL.jpg

Srdečně vás zveme na

PŘEDVÁNOČNÍ TVOŘIVÉ

v Hroznatově akademii - Kláštera premonstrátů v Teplé

Dílny začínají vždy v 15:00 hodin a končí v 17:00 hodin.
Cena každé dílny je 50,- Kč na osobu. Materiál je zahrnut v ceně.

SOBOTA 28. listopadu

Dospělí si s **Miroslavou Derkovou** zkusí patchwork trochu jinak. Jednoduše a bez šití vytvoří efektní textilní vánoční ozdobu.

Děti si s **Kateřinou Sehovcovou** sami vyrobí dárkový balicí papír s vlastními motivy.

SOBOTA 5. prosince

Spolu s **Kateřinou Strádalovou** si dospělí vytvoří originální sváteční dekoraci nebo dárek. Naglazují si svou vlastní keramickou dlaždičku.

Kateřina Sehovcová děti naučí vytisknout pomocí grafického lisu své vlastní vánoční přáníčka.

SOBOTA 12. prosince

S **Marií Sehovcovou** se přeneseme do časů našich babiček. Dospělí se naučí tradiční techniku vyrábění vánočních ozdob z dřevěných hoblin.

Kateřina Sehovcová ukáže dětem, jak si vyrobit své vlastní sešitky a bločky.

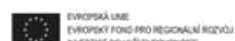

SOBOTA 19. prosince

S **Kateřinou Sehovcovou** budou děti i rodiče vytvářet svůj vlastní betlém z přírodnin a různých jiných materiálů.

Užijte si u nás chvíle pohody a klidu od předvánočního shonu.

Přednost mají rezervovaní účastníci. Sraz je na recepci Hroznatovy akademie vždy 10 minut před začátkem každé dílny.
Rezervace a bližší informace na: workshop@klaster-tepla.cz - tel: 353 394 463 - www.klaster-tepla.cz/hroznatovaakademie

Obrázek č. 27 – Tvořivé dílny v Hroznatově akademii

Klaster-tepla.cz [online]. [cit.11.3.2016]. Dostupné z:

http://www.klaster-tepla.cz/media/k2/items/cache/47e29f9fe96a1771642fb05ac8a8fd00_XL.jpg.

Debata s opatem kláštera v Teplé, 15. března 2016

Obrázek č. 28 – Tepelským opat Filip Zdeněk Lobkowicz, O.Praem.

Facebook.com[online]. [cit.15.3.2016]. Dostupné z:

https://www.facebook.com/SKASFF/photos/ms.c.eJw9ysENACAIBMGODCLLeQv~_N~_UB9Tj_KU0qTAynEG7d3WNe35nRYui~;eTxa7FPI7nEFk~-;bps.a.796806513759407.1073741835.380274835412579/796806657092726/?type=3&theater

Obrázek č. 29 – Klášter Doksany

Pastorace.cz [online]. [cit.11.3.2016]. Dostupné z:

http://www.pastorace.cz/admin/files/2013/Doksany_foto.jpg

Obrázek č. 30 – Klášter Chotěšov

Plzen.cz [online]. [cit.11.3.2016]. Dostupné z: http://plzen.cz/wp-content/uploads/2014/09/plzen_cz_1410970789_kl%C3%A1%C5%A1ter-chot%C4%9B%C5%A1ov2.jpg.

Obrázek č. 31 – Klášter na Svatém Kopečku u Olomouce

Zamoravu.cz [online]. [cit.11.3.2016]. Dostupné z: <http://zamoravu.eu/img/sv-kopecek-u-olomouce.jpg>.

Obrázek č. 32 – Sestry premonstrátky ze Svatého Kopečku

Premonstratky.cz [online]. [cit.11.3.2016]. Dostupné z:

http://www.premonstratky.cz/imag/img_2079.jpg.

Obrázek č. 33 – Předpokládaná podoba blahoslaveného Hroznaty z Ovence

Poslední výzkum provedl prof. MUDr. Emanuel Vlček v roce 1984.

Klastertepla.cz [online]. [cit.11.3.2016]. Dostupné z: http://www.klastertepla.cz/images/a-clanky/Hroznata_04.jpg.

Obrázek č. 34 – Portrét Josefa Vojtěcha Sedláčka

Wikimedia.org [online]. [cit.11.3.2016]. Dostupné z:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/0/0b/Josef_Vojtech_Sedlacek_1885_Vilimek.png/225px-Josef_Vojtech_Sedlacek_1885_Vilimek.png

Obrázek č. 35 – Bohumil Vít Tajovský (1995)

Wikimedia.org [online]. [cit.11.3.2016]. Dostupné z:

[https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/97/Bohumil_V%C3%ADt_Tajovsk%C3%BD\(1995\).jpg/250px-Bohumil_V%C3%ADt_Tajovsk%C3%BD\(1995\).jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/97/Bohumil_V%C3%ADt_Tajovsk%C3%BD(1995).jpg/250px-Bohumil_V%C3%ADt_Tajovsk%C3%BD(1995).jpg)

Obrázek č. 35 – Bohumil Vít Tajovský

Hamelika.wz.cz [online]. [cit.11.3.2016]. Dostupné z: http://hamelika.wz.cz/h00-02_soubory/image003.jpg